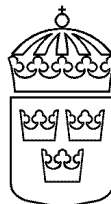

Protokoll
1994/95:48

Riksdagens protokoll 1994/95:48

Tisdagen den 10 januari

Kl. 10.00 – 12.15

Välkomstord

Anf. 1 TALMANNEN:

Ärade kammarledamöter! Jag vill hälsa er och riksdagens personal hjärtligt välkomna tillbaka till riksdagsarbetet efter helger som jag hoppas har varit vederkvickande.

Vi har nu mycket viktiga uppgifter framför oss, för att med gemensamma krafter kunna lösa Sveriges svåra problem vad gäller sysselsättning och ekonomi. Jag hoppas att den kommande vårens arbete skall ge goda resultat.

1 § Ledigheter

Talmannen meddelade att följande riksdagsledamöter, som valts till ledamöter av Europaparlamentet, hade ansökt om ledighet för tiden fr.o.m. den 1 januari 1995 till dess de företrädare för Sverige i Europaparlamentet som utsetts i det första allmänna valet tillträtt sina uppdrag:

Margaretha af Ugglas (m), Per Stenmarck (m), Inga-Britt Johansson (s), Bengt-Ola Rytting (s), Ivar Virgin (m), Hadar Cars (fp), Bengt Hurtig (v), Karin Falkmer (m), Kristina Persson (s), Charlotte Cederschiöld (m), Holger Gustafsson (kds) och Tommy Waidelich (s).

Kammaren biföll dessa ansökningar.

2 § Anmälan om ersättare för ledamöterna i Europaparlamentet

Talmannen meddelade att följande ersättare för ledamöterna i Europaparlamentet inkallats för tiden fr.o.m. den 10 januari 1995 till dess de företrädare för Sverige i Europaparlamentet som utsetts i det första allmänna valet tillträtt sina uppdrag:

Elisebeht Markström (s) som ersättare för Maj-Lis Lööv (s)

Anders Ygeman (s) som ersättare för Maj Britt Theorin (s)

Henrik S Järrel (m) som ersättare för Margaretha af Ugglas (m)

Agneta Brendt (s) som ersättare för Axel Andersson (s)

Magnus Johansson (s) som ersättare för Yvonne Sandberg-Fries (s)

Prot. 1994/95:48
10 januari

Annika Jonsell (m) som ersättare för Per Stenmarck (m)
Siw Wittgren-Ahl (s) som ersättare för Inga-Britt Johansson (s)
Ingbritt Irhammar (c) som ersättare för Karl Erik Olsson (c)
Arne Mellqvist (s) som ersättare för Bengt-Ola Rytter (s)
Lars Hjertén (m) som ersättare för Ivar Virgin (m)
Bo Könberg (fp) som ersättare för Hadar Cars (fp)
Lars G Linder (s) som ersättare för Reynoldh Furustrand (s)
Siv Holma (v) som ersättare för Bengt Hurtig (v)
Christin Nilsson (s) som ersättare för Jan Andersson (s)
Birgit Henriksson (m) som ersättare för Karin Falkmer (m)
Bodil Francke Ohlsson (mp) som ersättare för Per Gahrton (mp)
Kristina Nordström (s) som ersättare för Kristina Persson (s)
Eva Sellin Persson (s) som ersättare för Birgitta Ahlqvist (s)
Carl Erik Hedlund (m) som ersättare för Charlotte Cederschiöld (m)
Ulla-Britt Hagström (kds) som ersättare för Holger Gustafsson (kds)
Christina Axelsson (s) som ersättare för Tommy Waidelich (s)
Sven Bergström (c) som ersättare för Karin Starrin (c)

3 § Meddelande om val av ordförande och vice ordförande i EU-nämnden

Talmannen meddelade att *Berit Löfstedt* (s) den 21 december utsetts till ordförande och *Lars Tobisson* (m) till vice ordförande i EU-nämnden.

4 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 16, 19, 20 och 21 december 1994.

5 § Överlämnande av kommittéberättelsen

Anf. 2 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s):

Fru talman! Jag ber att till riksdagen få överlämna 1995 års kommittéberättelse.

Justitieminister Laila Freivalds överlämnade regeringens skrivelse 1994/95:103 med redogörelse för verksamheten inom de kommittéer som hade tillsatts efter beslut av regeringen.

Kommittéberättelsen bordlades.

6 § Överlämnande av budgetpropositionen

Prot. 1994/95:48
10 januari

Anf. 3 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Jag ber att på regeringens vägnar till riksdagen få överlämna förslag till statsbudget för budgetåret 1995/96.

*Överlämnande av
budgetpropositionen*

Finansministern överlämnade regeringens proposition 1994/95:100 med förslag till statsbudget för budgetåret 1995/96.3

Anf. 4 TALMANNEN:

I och med att regeringen nu till kammaren har överlämnat förslaget till statsbudget vidtar ett mycket viktigt arbete i riksdagen, säkerligen också fyllt av svårigheter men förhoppningsvis med goda resultat. Vi inleder detta arbete med att finansminister Göran Persson för riksdagen redovisar huvudlinjerna i statsbudgetförslaget. Därefter kommer företrädare för oppositionen att lämna sina synpunkter.

Anf. 5 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Förra veckan kom Moody's med sitt omdöme om den svenska ekonomin. Det blev sänkt betyg för Sverige och den svenska ekonomin. Det var ingen överraskning. Vi hade sedan lång tid vetat att man ingående granskade den situation som de svenska offentliga finanserna befinner sig i.

Moody's analys grundas på att Sverige är utomordentligt sårbart, därför att vi har en gigantisk statsskuld: en statsskuld som har byggts upp och fördubblats under de senaste tre åren, en statsskuld som ger oss ett mycket begränsat utrymme att bedriva en ekonomisk politik, en statsskuld som riksdagen och det svenska folket kommer att få arbeta flera år med att stabilisera och få att sluta växa men sedan också nödvändigtvis börja pressa tillbaka.

Det är det här som är utgångspunkten, som är startpunkten, när vi nu diskuterar den ekonomiska politiken. Ett sådant faktum, med en statsskuld på över 90 % av BNP, kan man icke gå förbi. I det ekonomiska moraset sitter vi, men vi sitter inte fast; vi skall ta oss ur det.

Regeringens politik, som har att utgå från detta arv, syftar till att ta oss ur det förlamande grepp som statsskulden representerar, att ta oss tillbaka till den situation där tillväxt ger sysselsättning, att ta oss tillbaka till den situation där vi betalar fullt ut för de förmåner vi vill bevilja oss själva.

Det innebär att det inte finns någon lätt väg ur den här ekonomiska situationen. Den som påstår det har fel. Vi har utomordentligt svåra beslut framför oss. Det finns heller ingen enda väg. Den som tror det har möjligen skapat krisen, men har ingen lösning på den. Ur detta moras kommer vi att ta oss enbart med en lång rad olika åtgärder, som kombineras med varandra och ger ett gott resultat.

Vi måste jobba efter flera linjer samtidigt. I budgetförslaget anger vi klart och tydligt att vi inte klarar att ta oss ur den här fällan om vi inte också attackerar underskotten den vägen att vi höjer skatter och

Prot. 1994/95:48
10 januari

***Fel! Okänt
växelargument.***

skär ner utgifter. Det räcker inte enbart med att låta tillväxten automatiskt verka.

Regeringen har nu, tillsammans med de förslag som vi har lagt fram under hösten, föreslagit finanspolitiska åtstramningar som uppgår till i runda tal 115 miljarder kronor. Det är ett program för finanspolitisk åtstramning som saknar motstycke i Europa. Det är ett program som har drivits fram inte därför att vi har lust att beskatta folket hårdare eller har lust att gå in och riva i förmåner, utan därför att vi tvingas till det av de omständigheter som statsskulden representerar.

Fördelningen vad gäller skatthöjningar och besparingar är sådan att vi lägger ungefär hälften i form av skatthöjningar och hälften i form av besparingar.

Under hösten tog riksdagen ställning till de förslag som i huvudsak rörde skatthöjningarna. Där höjdes skatten för kapitalägare. Där höjdes skatten för dem med de högsta inkomsterna. Där höjde vi miljöskatten. Där genomförde vi också en arbetsgivaravgiftshöjning för att klara medlemsavgiften till den europeiska unionen. Under hösten lade vi också fram en del besparingsförslag som diskuterades i valrörelsen. Och under hösten sade vi i regeringen att vi i januari månad skulle komma tillbaka med ytterligare utgiftsneddragningar. De redovisas i dag. Jag sade, och regeringen sade, i höstas att vi skulle ha saldförbättringar på i storleksordningen 20 miljarder kronor i budgetpropositionen. De skulle i huvudsak vara i form av besparingar, sade vi. Nu redovisar vi 21,7 miljarder kronor i utgiftsnedskärningar och besparingar. Därmed adderar vi till de tidigare skatthöjningarna den del av saneringen som rör utgiftsnedskärningarna – nödvändiga åtgärder men smärtsamma och, kan jag försäkra denna kammare, långt ifrån populära i det svenska folkdjupet.

Men en sak är säker: Orkar inte riksdagen fatta dessa beslut nu, kommer de som beviljar oss lån att så småningom se till att andra beslut av motsvarande eller ännu större omfattning drivs fram, och detta kanske på områden som riksdagen inte gillar. Det är sanningen, och den måste vi faktiskt se i vitögat.

Det är den ena vägen att ta sig ur den här situationen, att våga se till så att man skär ned utgifterna och att ha modet att fatta de svåra besluten. Men samtidigt måste de avvägas på ett sådant sätt att vi låter den uppåtgående konjunkturen, som nu ger oss utrymme att vidta dessa åtgärder, verka.

Här ser vi nu att fler människor kommer i arbete. Fler människor får möjligheten att byta det passiva bidragsmottagandet mot det aktiva arbetet och skattebetalandet. Vi får den vägen också ett verksamt bidrag till statsfinansernas förbättring. Här har vi de två huvudsakliga komponenterna: en tillväxt som ger fler människor arbete och en finanspolitik som vågar och orkar att ta de svåra besluten.

Med dessa åtgärder stabiliserar vi statsskulden som andel av den totala ekonomin till 1997. Det gamla målet som var uppsatt, att det skulle göras till 1998, överträffas. Men detta representerar icke en sund situation. Därigenom stabiliserar vi skulden, men sedan måste vi börja på att pressa ned den. Det görs genom fortsatt tillväxt, fortsatt fler människor

i arbete men också i framtiden, naturligtvis, ordentliga budgetarbeten från riksdagens och regeringens sida.

Att vi har åstadkommit detta, att vi har lagt oss i denna sele för att dra detta gigantiska lass beror ju icke på att vi av fri vilja söker problem, utan för mig och regeringen som utgår från en socialdemokratisk ideologisk uppfattning är det av avgörande betydelse att få kontroll över statsfinanserna. Utan sunda statsfinanser äventyras långsiktigt hela välfärdsbygget. Utan sunda statsfinanser vrids makten ur de politiskt valda organens händer och flyttas in i marknadens slutna rum. Den som är satt i skuld är icke fri. Den som tvingas låna till sina löpande utgifter blir beroende av långivaren. Det gäller för hårt skuldsatta enskilda personer. Det gäller för enskilda hushåll. Den som tvingas låna för sina löpande konsumtion, för mat för dagen, den är icke fri i förhållande till banken. Den stat som väljer att långsiktigt klara av sina sociala förmåner, sitt välfärdssystem, genom att låna på internationella marknader och hos inhemska kapitalförvaltare hamnar förr eller senare i en situation då den politiska makten flyttas över från de valda organen till marknadens slutna rum. Detta är någonting som för mig och regeringen är av central betydelse. Här gäller det att nu ta greppet om statsfinanserna och visa att de folkvalda organen kan hantera situationen.

Sedan kommer det att sägas att detta är orättvist och att det särskilt drabbar de svagaste, de som har det sämst ställt. Ja, det drabbar de svagaste. Det drabbar dem som har det dåligt ställt. Men det drabbar inte enbart dessa grupper. Det drabbar också dem som har det gott ställt och i större utsträckning än dem som har det knapert.

Alla fördelningspolitiska analyser av det som vi nu gör visar att alla är med och bidrar till denna jättelika sanering av statsfinanserna – alla är med och bidrar. Men mest bidrar de som tjänar mest genom att vi har kraften att höja kapitalskatter och värnskatt för dem som har de högsta inkomsterna.

Men ingen skall inbilla någon att vi kan ta oss ur ett sådant moras som vi nu sitter i utan att det kommer att märkas i varje svenskt hushåll. Vi har gjort den avvägningen att vi, när vi genomför våra utgiftsneddragningar, väljer att göra dem i transfereringssystemen, alltså i inkomstöverföringarna till hushållen. Vi vill in i det längsta hålla kommuner och landsting utanför neddragningarna, därför att en femtiolapp, en hundralapp eller några hundra kronor i månaden i mistade förmåner under en uppväxtperiod kan man leva med som vuxen. Men du kan inte som vuxen leva med att du fick en dålig utbildning i skolan eller en svag barnomsorg. Du kan rimligen inte heller vara tillfreds med att dina föräldrar i livets slutskede får en vård som är av dålig kvalitet. För jämlikheten i det svenska samhället är det viktigt att vi in i det längsta värnar kvaliteten i vården, i omsorgen och i utbildningen. Då är det lättare, även om det också är svårt, att ta utgiftsnedskärningarna i transfereringssystemen. Det är en viktig ideologisk markering – ett viktigt vägval.

Nu kommer alla att stå här ute på gatorna. Var och en i denna kammar kommer att uppvakts.

Prot. 1994/95:48
10 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1994/95:48
10 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Arbetsgivarnas organisationer kommer att säga: Nu räcker det med avgiftshöjningar och skattehöjningar. Vi tål inte detta.

Löntagarnas organisationer kommer att säga: Vi tål inte mer. Nu räcker det.

Pensionärernas organisationer säger: Det är väl rimligt att åtminstone vi går fria.

Idrottens organisationer säger: Varför skära ned våra anslag?

Böndernas organisationer säger: Vi vill rimligen ha samma villkor som de ute i Europa.

Alla yrkesgrupper som känner sig drabbade, t.ex. militärer, poliser, tullare, ambassadörer, biståndsarbetare – jag kan icke räkna dem alla – kommer att stå här. De kommer med en mun att säga: Det är nödvändigt att spara och att skära ned utgifter men inte på vårt område. Där går det inte.

Det skall de säga därför att de representerar sitt intresse. De representerar det som deras medlemmar har betalt dem för att driva som sitt intresse. Det är legitimt. De kommer att påverka er i riksdagsutskotten. Lobbyister kommer att ränna i korridorerna och de kommer att slåss för sina befintliga förmåner. Det är deras uppdrag.

Dock är det så att det bara finns en institution som har att väga av alla intressen i ett sammanhang – en helhet – och det är Sveriges riksdag. Vi måste ta ansvaret för att alla dessa särintressen vägs av mot varandra och mot det som framtiden kräver i ansvarstagande för en gemensam ekonomi. Och kom ihåg att framtiden saknar lobbyister. Framtiden har inga lobbyister, utan framtiden kan enbart göras möjlig om det är så att vi har kraften att väga av alla särintressen i en helhetslösning som gör att vi återigen kan ta greppet över statens finanser och därmed lägga grunden för en uthållig tillväxt, en full sysselsättning och ett välfärdssamhälle som vi svenskar så innerligt väl vill ha.

(Applåder)

Anf. 6 LARS TOBISSON (m):

Fru talman! Det har gått endast tre veckor sedan vi senast möttes till ekonomisk debatt här i riksdagen. Finansministern uttryckte då stor tillfredsställelse med regeringens politik och än mer med sin egen beslutsförmåga.

Sedan dess har det inträffat åtskilligt som borde ha fått självbelåtenheten att svikta. Senare samma dag som debatten hölls blev OECD:s halvårsrapport offentlig. Tillväxttakt, räntenivå, budgetunderskott och arbetslöshet – allt förutsades där bli sämre för Sveriges del än vad den socialdemokratiska regeringen ställt i utsikt. Men värre var ändå den kritik som – utan namns nämnande – framfördes i rapportens allmänna bedömning av olika länders insatser för att sanera sina statsfinansier:

”I de flesta fall, men inte alla, har regeringarna insett att tyngdpunkten måste läggas på utgiftssidan. Att öka skattetrycket, som redan skapar betydande snedvridningar i de flesta medlemsländer, skulle allmänt få starka negativa bieffekter.”

I förra veckan kom så Moody's nedgradering av Sveriges kreditvärdighet. Liksom OECD-ekonomerna var detta ratinginstitut medvetet

om Göran Perssons planer på att i budgetpropositionen spara ca 20 miljarder. "Det kan inte undvikas", skrev man, "att skuldbördan kommer att tvinga svenskarna att genomföra omfattande förändringar i sina sociala förmånsprogram och att godta en lägre tillväxt i levnadsnivån."

Den internationella kritiken förklarar åtskilligt av den kraftiga rän-teuppgång och kronförsvagning som inträffade i går och som har fortsatt i dag på morgonen. Men orsaksfaktorer står också att finna på hemmaplan. Häromdagen framförde LO i hotfull ton att inga fler besparingar kunde tillåtas. Samma budskap kom i går i en DN-artikel från 24 socialdemokratiska kommunalpolitiker. För att nödtorftigt hålla fred i sin flock utfärdade statsministern redan i förväg ett nyårslöfte: "Vad göras skall i besparingsväg, det är med finansplanen redan gjort".

Detta uttalande syftade, fru talman, på de åtgärder som nu framförs i budgetpropositionen och som alltså skall komplettera de stora skattehöjningar och de omfattande återregleringar som regeringen redan förelagt riksdagen. Enligt Göran Persson skall detta räcka för att vända skuldkvoten nedåt redan 1997. Jag påstår att det inte alls gör det. Orsaken är att regeringen valt att gå fram med just skattehöjningar och återställare i stället för att fullfölja den borgerliga regeringens satsning på tillväxtfrämjande skatteförändringar och avregleringar.

Jag förutsade redan i decemberdebatten att finansministern skulle tvingas justera ned tillväxtprognosen för 1995. Så har nu skett. Jag har också fått rätt i min förutsägelse att inte något år i denna konjunkturcykel kommer att uppvisa en tillväxttakt på de 3 % som är en förutsättning för att mera märkbart få ned arbetslösheten. Ändå är Göran Persson i detta avseende klart mer optimistisk än t.ex. Konjunkturinstitutet och OECD-ekonomerna. Den svaga punkten i tillväxtprognosen är nu som tidigare antagandet att den privata konsumtionen – trots att hushållens disponibla inkomster sjunker de närmaste åren – ändå skall kunna hållas uppe genom en minskning av sparkvoten. Jag vidhåller som mera troligt att hushållssparandet blir oförändrat under intryck av den oviss- het som skapas av alla skattehöjningar, den förestående avtalsrörelsen, förändringar inom socialförsäkringarna och sviktande bostadspriser. Men framför allt kommer naturligtvis den höga realräntan att stimulera till fortsatt sparande.

Om den privata konsumtionen sålunda skulle sjunka i takt med de disponibla inkomsterna hamnar den årliga BNP-tillväxten snarare under än över 2 %. Därmed kvarstår knappt något alls av den nedgång i arbetslösheten som finansministern förutsäger.

Men är finansministern, om man skulle godta de förutsättningar som återges i finansplanen, nöjd med att den totala arbetslösheten ligger kvar över 10-procentsnivån? Framför allt inställer sig frågan: Kommer LO och rörelsen i övrigt att godta en så stor avvikelse från vad som utlovades i valrörelsen utan att tvinga fram ofinansierade stimulansåtgärder och mer sysselsättning i den offentliga sektorn?

Om inte försvinner varje möjlighet att minska budgetunderskottet så mycket att statsskuldens ökning hejdas. Det beror då inte på att oppositionen inte stöder regeringens strävan att sanera statsfinanserna. Som framgått av de senaste dagarnas debatt är finansministerns verkliga

Prot. 1994/95:48
10 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1994/95:48
10 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

problem hur han skall kunna övertyga sina egna om riktigheten av de åtgärder som, om de föreslagits av en borgerlig regering, skulle ha beskrivits som en nedrustning av välfärden.

Fru talman! Det är ännu för tidigt att i detalj kommentera och ta ställning till konkreta förslag i regeringens budgetproposition – detta så mycket mera som de i många fall inte är preciserade utan förutsätter ytterligare beredning. De moderata motförslagen kommer att presenteras i partimotioner under de närmaste två veckorna med uppsummering i den ekonomiska motionen den 25 januari.

Jag kan bara mera allmänt konstatera att en del tilltänkta åtgärder går i rätt riktning, även om det samlade resultatet är otillräckligt. Framför allt är, som sagt, avvägningen fel om man beaktar de förslag till skattehöjningar och återregleringar som redan framförts.

Jag skall nöja mig med att belysa och begära upplysningar i tre ämnen som är av betydelse för att rätt kunna bedöma vart regeringen syftar.

Min första fråga gäller regeringens förslag om enhetlig ersättningsnivå på 75 % samt slopad karensdag i sjukförsäkringen. Hur kan man över huvud taget inom ramen för ett sparprogram förorda förändringar som sammantagna leder till en utgiftsökning med över 400 miljoner?

När den borgerliga regeringen drev igenom införandet av en karensdag i sjukförsäkringen framträdde vad som föreföll vara en remarkabel förbättring av hälsotillståndet i landet. Frånvaron från arbetet mer än halverades på många håll. Vinsten blev därmed dubbel: både en utgiftsbesparing och en produktivitetsförbättring.

Om karensdagen slopas betyder det omvänt dels ökade utgifter för sjukförsäkringen, dels en genom ökad frånvaro försämrad produktivitet. Men liksom i slutet av 1980-talet behöver fler vara anställda om företagen skall kunna parera den ökade sjukfrånvaron. Kan det vara detta som är uträkningen? Enda sättet att förena låg tillväxt med minskad arbetslöshet är att sänka produktiviteten i arbetslivet. Är det lösningen på gåtan hur regeringen, trots en tillväxtdämpande och jobbförstörande skattepolitik, tror sig kunna få ned arbetslösheten och skapa 400 000 nya arbetstillfällen?

Regeringen har som vanligt stor tilltro till sin förmåga att med selektiva åtgärder stimulera till ökad sysselsättning. Det ingrepp man tydligen fäster störst vikt vid är förslaget att tillfälligt avstå från löneskatter för arbetslösa som får jobb under det närmaste halvåret. Jag tackar för det indirekta erkännande som därmed lämnas åt den gamla moderata tesen att löneskatter verkar avhållande på viljan att anställa. Men var ligger logiken i att först höja löneskatterna generellt och därmed slå ut flera tiotusentals jobb och sedan göra en punktinsats – med alla dess snedvridande inslag vad gäller både olika arbetsgivare och olika arbetstagare – för att i någon mån reparera de skador man åstadkommit?

Karensdagens slopande och den tillfälliga anställningsrabatten har i förväg tilldragit sig uppmärksamhet. Däremot har det varit tyst om att man i finansplanen återkommer till den gamla fondsocialistiska tanken att pensionspengar skall användas för att köpa aktier. Eftersom det

numera finns ett betydande inslag av utländskt ägande av de stora börsnoterade exportföretagen framförs hotet denna gång i den förledande formuleringen att AP-fonden skall ges ökade möjligheter att tillföra riskkapital till små och medelstora företag. Det hjälper inte att regeringen på nästa rad kommer med en av de få ljusglimtar jag hittat i finansplanen, nämligen löftet att överväga ett riskkapitalavdrag. Jag kan försäkra att vi moderater kommer att motsätta oss alla försök att blåsa liv i förlegad fondsocialism.

Fru talman! Jag vill till slut fråga finansministern: Sluter Göran Persson upp vid Ingvar Carlssons förhastade nyårslofte att det efter denna finansplan inte skall bli några ytterligare besparingar? I så fall är jag rädd att misstron mot regeringens ekonomiska politik kommer till uttryck i ytterligare höjd ränta och försvagad krona. Eller är han beredd att gå vidare med besparingar, så att statsskulden inte bara stabiliseras nära 100 % av bruttonationalprodukten utan också sänks ned mot de 60 % som ingår i EU:s konvergenskrav – även om detta skulle väcka stort misshag hos LO och övriga aktivister i rörelsen? (Applåder)

Anf. 7 PER-OLA ERIKSSON (c):

Fru talman! Den nya regeringen inledde mandatperioden med en återställarpolitik. Klockan skulle, som det hette, vridas tre år tillbaka i tiden. Det var, milt sagt, en mindre lyckad start. Det var inte försämrade villkor för småföretagen, kraftigt ökade skatter på arbete och produktion, minskad valfrihet för t.ex. småbarnsföräldrar och en dålig eftervård av EU-avtalet som Sverige behövde.

Nu försöker regeringen ta nya tag.

Finansministern försöker i dag, som väntat, låta övertygande, ödesmättad och framgångsrik. Det är oftast det intrycket man får av Göran Persson när han är i farten. Men bakom denna självgodas fasad märks bristerna. Budgetförslaget är ett lysande bevis på detta. Sveriges ekonomi är långt ifrån räddad med den budget som nu presenteras. Tre faktorer kommer att vara helt avgörande för den svenska ekonomins utveckling framöver.

Den första faktorn är ränteläget. Regeringen beräknar att det fortsatt kommer att vara utomordentligt högt. Den realränta som regeringen räknar med hotar att lamslå investeringarna runt om i landet. Ökade investeringar är en av förutsättningarna för en god ekonomisk tillväxt, för att värna välfärdssamhället och för att långsiktigt klara statsskulden. Utan en näringslivsledd expansion klarar inte regeringen att hantera situationen på arbetsmarknaden.

Den andra faktorn, resultatet av avtalsrörelsen, är om möjligt än mer osäker. Avtalsrörelsen kommer att avgöra om ens regeringens förhoppningar om tillväxt, inflation och långsiktig ekonomisk utveckling kan uppfyllas. Den ur fördelningspolitisk synpunkt orättvisa budgeten som presenteras kan leda till att en löne- och kompensationskarusell startar. Då tänds också inflationsbrasan.

Den tredje faktorn är statsskuldens utveckling. Det är inte med någon övertygelse som regeringen visar att man kommer att få hejd på

Prot. 1994/95:48
10 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1994/95:48
10 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

statsskuldens negativa utveckling. Inte ens regeringen själv verkar vara övertygad.

Regeringen riktar ett dråpslag mot barnfamiljerna och mot arbetslösa ungdomar. Jag kan redan i dag säga att detta dråpslag inte kommer att få Centerns stöd.

Besparingar inom det familjepolitiska området och övriga transfereeringar måste ske med garanterad grundtrygghet. Människor med de minsta ekonomiska marginalerna måste fredas. Men i finansministerns ögon är den lågavlönade mamman med flera barn en lobbyist.

Genom att Socialdemokraterna nu avskaffat den allmänna obligatoriska arbetslöshetsförsäkringen blir arbetslösa ungdomar hårdast utsatta. Det gick väl inte Socialdemokraterna till val på, herr finansminister?

Under förra mandatperioden klagade Socialdemokraterna ofta över besparingar. Jämfört med det dråpslag som nu riktas mot barnfamiljer och arbetslösa ungdomar var det småsaker.

Nu skall barnfamiljerna klämmas åt. Nu är det flerbarnsfamiljerna som skall bära en av de tyngsta bördorna för att vi skall kunna sanera svensk ekonomi.

1993 hade Socialdemokraterna partikongress. I motionssvaren som presenterades inför kongressen avvisades sänkta ersättningsnivåer i försäkringssystemen och ersättningstak. Man avvisade också tankar på behovsprövning eller beskattning av barnbidrag. Familjerna skulle värnas. Nu har budskapet ett annat innehåll.

Under den förra mandatperioden fick riksdagen ta ställning till förslag om kraftiga åtstramningar riktade mot barnfamiljer. Det framfördes då av ett parti som inte längre finns i riksdagen. Detta parti tycks förgå, men dess idéer bestå – nu framförda av en socialdemokratisk regering.

Som vice ordförande i riksdagens finansutskott kommer jag att ta initiativ till en dialog med de övriga oppositionspartierna för att utröna på vilka punkter, t.ex. inom familjepolitikens område, som en konstruktiv opposition kan förhindra en föreslagen olycklig politik. Vi har i Centern inga illusioner om att det är ett enkelt arbete. Men regeringens budgetproposition påkallar att ansträngningar görs för att komma till rätta med ett förslag som i nuläget slår hårdast mot barnfamiljer och arbetslösa och äventyrar den ekonomiska återhämtning som kampen mot arbetslösheten behöver.

Av avgörande betydelse för en sundare samhällsekonomi är en förbättrad sysselsättning. Regeringen lägger förvisso fram en del förslag som kan få positiv betydelse. Men tyvärr tycks regeringen ha drabbats av någonting som jag skulle kunna beteckna som panik på arbetsmarknadspolitikens område.

Fyrpartiregeringen införde ett tillfälligt generellt anställningsstöd, GAS. Det infördes när företagen var i ett sämre läge än nu och när konjunkturuppgången var i vardande.

Regeringen avser nu att satsa sju miljarder kronor på ett nytt anställningsstöd. Det kan lämpligen förkortas "NYS".

Det är också nys att tro att detta skulle leda till väsentligt fler nyanställningar. Staten skall enligt detta förslag lägga mycket pengar på att reducera kostnaderna för företag som skulle anställa oavsett om "NYS" införs eller inte.

Nyårsgåvan, ett tolv månadersstöd, på sju miljarder kronor till arbetsgivarna skulle göra större nytta på annat sätt. För flertalet företag skulle lägre räntor ha väsentligt större betydelse. Men det är ytterst tveksamt om den politik som regeringen i dag har presenterat ger oss lägre räntor.

Centern kommer att presentera andra förslag som syftar till att sätta fler människor i arbete och till skatteväxling från arbete till miljöfarlig verksamhet. Regeringen har uppenbarligen gjort så gott den kunnat på det arbetsmarknadspolitiska området men, vilket är avgörande, saknar ändå förmåga till nytänkande och framsynthet.

Man talar om särskild hänsyn till småföretagen. Vi har lärt oss vad det innebär. Den billigaste åtgärden hade varit att regeringen i höstas skulle ha hållit fingrarna borta från nya pålagor, t.ex. högre arbetsgivaravgifter och den förenkling av arbetsrätten som den förra regeringen genomförde.

Nu skall AP-fonderna också släppas loss för att köpa aktier i småföretag. Det institutionella ägandet skall tillbaka, precis som den förra socialdemokratiska regeringen ville. Det var fel väg då. Det är fel väg nu.

Miljödepartementet kommer att avlövas 25 % av sina ekonomiska resurser. Nedrustningen har nu spritt sig från försvaret och biståndet till miljöpolitiken och regionalpolitiken. Vad tycker Miljöpartiet, som reservationslöst röstade fram den socialdemokratiska regeringen, om en sådan utveckling?

Regeringen satsar nya pengar på att människor skall flytta. Samtidigt skall regionalpolitiken nedrustas. Den ökade satsning på regionalpolitiken som Centern medverkade till under fyrpartiregeringen i syfte att skapa livskraft i hela landet rivs nu upp. Det är ett övertydligt koncentrationsbesked från regeringen.

Under valrörelsen gav Socialdemokraterna intrycket av att det inte skulle ske några minskningar av antalet anställda inom kommuner och landsting. I den preliminära nationalbudgeten kan vi nu läsa att regeringen räknar med 24 000 färre tjänster i den kommunala verksamheten under de två närmaste åren. Var det inte vården, omsorgen och skolan som skulle värnas? Hur många sjuksköterskor, vårdbiträden och förskollärare kommer att försvinna? Och vad säger Lillemor Arvidsson om en sådan politik?

I regeringsförklaringen i höstas talade statsministern om en samarbetsregering. Det står i dag klart att statsministern då avsåg Gudrun Schyman. Vänsterpartiet och Gudrun Schyman trånade också hela hösten efter att vara regeringen Carlssons släpvagn. Det vore intressant att få veta om Gudrun Schyman fortfarande trånar efter uppgörelsen med regeringen. Hon kan i dag redogöra för på vilka punkter som hon och Vänsterpartiet har gett regeringen sitt stöd.

Prot. 1994/95:48
10 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1994/95:48
10 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Fru talman! Centern kommer nu att kritiskt, men i en konstruktiv anda, pröva regeringens budgetförslag. Vi kommer att redovisa förslag till hur statsfinanserna skall saneras med förbättrade förutsättningar för en långsiktigt hållbar ekonomisk och ekologisk utveckling, en ökad sysselsättning, en rättvis fördelning och en regional balans för livskraft i hela landet.

(Applåder)

Anf. 8 ANNE WIBBLE (fp):

Fru talman! Göran Persson har skapat mycket stora förväntningar på årets budgetproposition och finansplan. Den skall enligt de tidigare uttågarna innehålla 20 miljarder kronor i minskade utgifter, så att de offentliga finanserna en gång för alla saneras. Den skall innehålla en jättesatsning på nya jobb, så att arbetslösheten kraftigt sjunker, och den skall ge en rättvis fördelning. Dessa tre saker har sagts vara kärnpunkten. Det står också i finansplanen att dessa är de centrala byggstenarna i regeringens politik. Tyvärr har Göran Persson inte lyckats baka denna goda kaka.

Få personer vet bättre än jag att den här uppgiften är svår, och jag vill ge finansministern en eloge för kraftansträngningen. Visst finns det en del bra saker i finansplanen. Inte minst vill jag å den borgerliga regeringens vägnar tacka för det indirekta erkännande som nu finns av att mycket av det som vi gjorde var alldeles rätt och riktigt. Så måste jag nämligen tolka det faktum att Göran Persson bygger vidare på våra utgiftsminskningar. När det gäller de 113 miljarder som han nyss nämnde räknar han t.o.m. sig själv till godo ungefär 20 miljarder kronor av våra förslags effekter. Tack för det, finansministern!

Det allvarliga är emellertid att Göran Perssons kraftansträngning, om än aldrig så stor, inte räcker. Hotet om massarbetslöshet kvarstår. I själva verket säger finansministern rätt upp och ner att politiken är otillräcklig för att det skall skapas förutsättningar för den halva miljön nya jobb i näringslivet som krävs under de kommande åren. Efter flera år med en högkonjunktur och en hel mandatperiod med Göran Persson vid makten räknar han med att den öppna arbetslösheten skall bli närmare 6 % och den totala arbetslösheten närmare 10 % år 1998.

Så sent som i juni förra året påstod socialdemokraterna att den öppna arbetslösheten kunde pressas ner under 5 % redan 1995, dvs. i år, bara socialdemokraterna fick regera. Nu klarar man inte detta ens till 1998, trots att konjunkturen i omvärlden är bättre och trots att vi har fått ett ja till EU-medlemskapet.

Det stora problemet är, enligt min uppfattning, att regeringen genom höstens många skatteökningar för företagarna och genom återställare i fråga om strukturella reformer inom t.ex. arbetsrätten och arbetslöshetsförsäkringen allvarligt har försämrat företagsklimatet. Tydligt börjar Göran Persson själv misstänka att det kan ligga någonting i denna kritik. Ett av förslagen i finansplanen är nämligen att arbetsgivaravgifterna för nyanställningar skall tas bort – det som Per-Ola Eriksen nyss kallade för "NYS". Detta innebär naturligtvis i sig ett erkännande av att lägre skatter på arbete ger fler jobb och att högre skatter på

arbete ger färre jobb. Men det vore rejälare att ta tillbaka höstens beslut om höjda arbetsgivaravgifter i stället för att ge en selektiv och ettårig rabatt. Det blir faktiskt lätt patetiskt när socialdemokraterna först under hösten återställer arbetsrätten till sista kommatecknet och krånglar till det för småföretagarna. Sedan erkänner de i finansplanen att det behövs särskilda lösningar just i fråga om arbetsrätten för de mindre företagen. Först uppmanas parterna att lösa denna fråga avtalsvägen. Sedan tror man tydligen inte riktigt att parterna kan eller vill detta. Hela frågan hänvisas nämligen till en ny utredning. I avvaktan på detta förlorar Sverige jobb som vi väl skulle behöva.

En av bovarna i detta drama är naturligtvis ränteutvecklingen. Även i detta avseende var Göran Persson förut mycket stursk och utlovade lägre räntor, bara socialdemokraterna kom till makten. Men räntorna är fortfarande skyhöga, farligt höga, som Göran Persson då sade. De svenska långräntorna är ungefär 3,3 procentenheter, eller 330 punkter, högre än de tyska. De är lika höga som för ett halvt år sedan. I går steg de rejält efter Moody's nedgradering av Sverige och inför rykten om vad det andra kreditvärderingsinstitutet, Standard & Poor, skulle komma att säga. För Sveriges skull hoppas jag att räntorna nu kommer att sjunka. Annars blir det svårt för Sverige och för oss som bor här.

Fru talman! Budgetförslaget innehåller många besparingar. De är inte fullt så omfattande som Göran Persson har utlovat, men det är ändå en ansevärd mängd. Jag noterar t.ex. att socialdemokraterna nu har anslutit sig till den borgerliga regeringens Nathalieplan i fråga om kommunernas utveckling, av alla områden. Prognosen för den kommunala konsumtionen är att det skall vara reellt oförändrade utgifter för den kommunala konsumtionen, även om just de orden inte används. Jag tycker att detta i sak är bra, men jag misstänker att många socialdemokrater blir mycket överraskade och känner sig svikna. Så länge socialdemokraterna var i opposition kritiserades jag för att strama åt för mycket i kommuner och landsting. Ingvar Carlsson erkände i höstens första partiledardebatt för Bengt Westerberg att det faktum att socialdemokraterna hade givit intryck av att kommunerna skulle slippa spara var en viktig faktor i valsegern. Nu visar sig detta vara en bluff, precis som vi i Folkpartiet trodde. Den kommunala konsumtionen minskar lika mycket i socialdemokraternas prognoser som med den borgerliga regeringens politik. Under detta år, 1995, försvinner 13 000 jobb. Under nästa år, 1996, försvinner ytterligare 11 000 jobb.

Besparingslistan i övrigt innehåller tyvärr inte riktigt de utlovade 20 miljarderna i "skarpa" förslag. Det fattas ett antal miljarder som är mer av "lösa skott". Inte heller är budgeten så framtung som man har utlovat. I praktiken tycks genomslaget för budgetåret 1995/96 av besparingarna vara ungefär 12 miljarder kronor, kanske något mindre. Men sedan måste man dra ifrån 9 miljarder kronor för de nya arbetsmarknadspolitiska åtgärderna. Därför tycks genomslaget netto för budgetåret 1995/96 begränsas till 3 miljarder kronor. Dessutom tillkommer det egendomliga förslag som har nämnts tidigare om att avskaffa karensdagen i sjukförsäkringen. Detta är enligt min uppfattning strukturellt

Prot. 1994/95:48
10 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1994/95:48
10 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

felaktigt. Det riskerar att leda till en ny ökning av korttidsfrånvaron och till stora problem i fråga om produktivitetens utvecklingen i företagen.

Jag befarar, fru talman, att åtgärderna sammantaget är otillräckliga för den nödvändiga saneringen av statens finanser. Mot bakgrund av att vikten av att statsskulden skall stabiliseras senast 1998 flera gånger understryks i finansplanen och mot bakgrund av att Göran Persson så värtaligt talade om vikten av att man skall sluta låna – jag önskar att han hade gjort det också under de gångna tre åren – vill jag ställa en fråga: Är Göran Persson beredd att återkomma till riksdagen med ytterligare förslag om minskade utgifter, om utvecklingen visar att det skulle vara nödvändigt? Om det skall finnas någon realism i talet om att man inte bara skall stabilisera utan också minska skuldkvoten blir detta självfallet nödvändigt. Är Göran Persson beredd att snabbt återkomma till riksdagen med förslag om ytterligare besparingar om det skulle behövas för att stabilisera skuldkvoten?

Till sist vill jag nämna något om fördelningspolitiken, som var den tredje hörnstenen i den utmålade politikbeskrivningen. I finansplanen sägs det på flera ställen att det långsiktigt viktigaste för en rättvis fördelning är att man får fram nya jobb och får ordning på statens finanser. Jag håller med om det resonemanget. Det är alldeles riktigt, men tyvärr når regeringen inte ända fram i dessa avseenden. Arbetslösheten förblir oacceptabelt hög. Också i den kortsiktiga fördelningspolitiken finns det enligt min mening tendenser till brister. Tillsammans med höstens förslag finns det en stor risk för att dessa förslag innebär en alltför kraftig belastning på barnfamiljerna.

Riksdagen har redan beslutat om sänkta flerbarnstillägg, minskade bidragsförskott och slopat vårdnadsbidrag. Nu tillkommer sänkt ersättning från föräldraförsäkring, sänkta barnbidrag och möjligen också något annat.

Barnfamiljerna får därutöver precis som alla andra familjer ökade boendekostnader, höjda kommunalskatter och höjda skatter av annat slag, dvs. utöver de åtgärder som vidtas inom familjepolitiken.

Detta finns mycket vällovligt beskrivet i en fördelningspolitisk analys i finansplanen. Där framgår alldeles tydligt att barnfamiljerna, särskilt de med många barn, belastas hårdare än andra familjer. Därmed uppfylls i varje fall inte Folkpartiets krav på en rättvis fördelningspolitik.

Fru talman! Regeringen säger själv att denna politik bygger på tre hörnstenar: sanering av statsfinanserna, bekämpning av arbetslösheten och en rättvis fördelningspolitik. Jag tvingas tyvärr konstatera att resultatet inte på något av dessa områden är tillfredsställande.

(Applåder)

Anf. 9 GUDRUN SCHYMAN (v):

Fru talman! Jag vill i mitt första inlägg i den här debatten, som med nödvändighet mest handlar om siffror, ta upp en litet annorlunda tråd.

Det står på s. 4 i finansplanen: ”Vägen ur den ekonomiska krisen ställer stora krav på sammanhållning och solidaritet. Att ta Sverige ur krisen kräver ett brett folkligt stöd”.

Finns då detta stöd i dag?, blir den naturliga följdfrågan. Jag tror inte det. Men jag är övertygad om att det är nödvändigt att bygga upp ett sådant stöd och en sådan sammanhållning om vi skall klara den sanering som nu krävs. Men då måste politiken vara rättvis och kunna förstås och omfattas av alla.

Skall vi klara välfärden måste vi alltså få en utveckling med mer av jämlikhet och rättvisa, där de hushåll och företag som bevisligen *har* pengar också är med och betalar, där bankerna betalar tillbaka de pengar de fick nu när de går med vinst, där fallskärmsavtalen försvinner, osv. Vi behöver alltså mer av rättvisa och en långt vidare solidaritet.

Den politiska vänster som nu har majoriteten i riksdagen har genomfört en bra början på en sådan rättvisepolitik under hösten, och det är vår ambition, Per-Ola Eriksson, att fortsätta.

Vi måste fortsätta arbetet med att få ner arbetslösheten, få ner underskotten, få upp jämställdheten och envist hävda miljövern och "gröna" lösningar. En ambition som under valrörelsen gick under beteckningen "Ryck Ingvar Carlsson i vänsterarmen".

Men ställer vi krav på solidaritet och sammanhållning måste vi också vara lyhörda för alla de strömningar som finns i vår tid, så vi vet vad vi skall hålla samman kring och så vi rätt förstår innebörden i ordet solidaritet.

Parallellt med ökade sociala orättvisor tycks nämligen ett nytt kvalitetstänkande växa fram.

Bland många människor, inte minst bland ungdomar, finns en växande insikt om att målet med livet inte är pengar och ökad konsumtion. Självklart ingår ett eget arbete som en central del i våra liv, men mycket annat är också viktigt. Vårt självförtroende som individer växer inte i första hand av att vi köper oss en ny Volvo eller nya märkeskläder. Många av oss anser i stället att vi växer genom samspel med andra människor och genom att kunna göra en personlig insats för miljön, även om det är något så enkelt som sopsortering och återvinning. Vi växer som individer genom att vara skapande eller genom att skaffa oss ny utbildning.

Jag tror att vi får se en ny utveckling där livskvalitet, livsåskådningsfrågor och mänsklig gemenskap får en ökad betydelse. Kanske är det ett slags trötthet vad gäller McDonaldskulturen, reklampåverkan och vad gäller de enahanda våldsfyllda TV-serierna och underhållningsprogrammets värld.

De egna upplevelserna, att leva i solidaritet, att värna miljön och kvaliteten i livet blir viktigare än masskonsumtion.

När kampen för allmän rösträtt växte fram i Sverige och i Europa för runt hundra år sedan fanns inte bara en vision av att alla skulle vara lika värda och få en röst eller att orättvisorna skulle minska. Där fanns också drömmar och visioner om människans utveckling, att bildning skulle leda fram till fria och självständiga individer.

Tanken på en för alla gemensam skola spelade en central roll, liksom folkhögskolorna. Syftet var att bana väg för ett brett demokratiskt deltagande i det samhällsbygge som vi alla är en del av. Att lyfta varje

Prot. 1994/95:48
10 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1994/95:48
10 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

enskild människa till ökat självförtroende och till möjligheten att själv få förverkliga och forma sitt liv.

Den här andan, som fanns i den tidiga demokratiska rörelsen, behövs i dag om vi skall kunna skapa sammanhållning och brett stöd för att klara ekonomin, men också när vi skall forma en vision för framtiden.

I tomrummet efter den moral som fanns i det gamla Sverige, och som formats i bygemenskap och kyrka, behövs en ny och modern moral, som uppmuntrar samarbete och gemenskap, som uppmuntrar och bjuder in människor till samhällsliv och politik.

Vi måste utveckla en motkraft till den normlöshet, det konkurrens-tänkande och det våld som vi dagligen möter i TV och medier, och tyvärr också allt oftare i verkligheten. Skolan, barnomsorgen och föräldraskapet har en given del av ansvaret, men också vi politiker måste ta vårt ansvar. Det betyder att inse att politiken handlar om livet och livets värden och att pengarna är medlet och inte målet.

Jag tror alltså att det är nödvändigt att vi formulerar nya, gemensamma samhällsmål som kan ersätta reklamutbudets enkla men effektiva budskap: "Köp dig fri, sköt dig själv och strunta i andra".

Det resulterar i att vi dagligen kan se att en del alldeles tydligt kan sko sig genom svindlande löner och fallskärmsavtal i mångmiljonklassen samtidigt som andra tvingas leva på marginalen. Det är märkligt att den som basar över breven har skyhögt mer i lön än en lärare som ansvarar för barnens utbildning och fostran. Riksdagsledamöter skor sig genom dubbel bosättning samtidigt som man beslutar om nedskärningar för sjuka och pensionärer. Skattesmitare, som bevisligen är skyldiga staten, dvs. oss alla, mångmiljardbelopp, kan fortsätta att leva sina lyxliv med flotta hus, bilar och lyxbåtar. De banker som fick miljardstöd är inte självklart återbetalningsskyldiga, som vi vanliga människor är när vi tar lån. Då frågar man sig: Vad skapar allt detta för moral?

Vi måste bli tydliga; *alla* skall bidra, dvs. inte bara lågavlönade, arbetslösa och sjuka, utan också börsmäklare och direktörer, politiker, konsulter och höga tjänstemän. Hög som låg. Alla måste visa ansvar och solidaritet. Vår tids idoler borde vara de som hjälper varandra, inte de som kliver på varandra.

Det här handlar om demokratins kärna. Alla människor i Sverige skall ha rösträtt, men det räcker inte. Vi skall ha respekt för varandra. Vi behöver aktiva, kreativa och väl utbildade människor som kan gå lugnt och tryggt på gatorna och som känner att vad de säger och gör har betydelse. Människor som sätter kvalitet och gemenskap före kvantitet och egen tillfredsställelse på andras bekostnad.

Vänsterpartiet har inte alla lösningar, men jag har velat visa vad som är vår grundinställning när vi nu tar itu med förslagen i budgeten. Jag har velat tala om att för oss handlar inte ekonomi i första hand om decimaler utan om makt, demokrati och jämlikhet.

Fru talman! I mitt nästa inlägg skall jag mer direkt kommentera vissa saker i budgeten, men jag tror att jag hinner med två kommentarer redan nu. Den ena är att vi avvisar regeringens förslag om en generell sänkning av barnbidraget med 125 kronor. Den andra är att vi aldrig

accepterar en sänkning av biståndet till fattiga länder. Svältande männi

Prot. 1994/95:48
10 januari

Prot. 1994/95:48
10 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

skor har ingen svångrem att dra åt, som biståndsorganisationen Diakonia så träffande har uttryckt det.
(Applåder)

Anf. 10 ROY OTTOSSON (mp):

Fru talman! Låt mig först ge en kort sakupplysning till Per-Ola Eriksson. Miljöpartiet röstade inte förbehållslöst för den socialdemokratiska regeringen. Vi lade ner rösterna, precis som Centern gjorde.

Fru talman! Ungefär en tredjedel av statens utgifter täcks i år med nya statslån. Drygt hälften av dessa lån går till att täcka statens räntekostnader för tidigare lån. Internationellt sett finns det knappast någon motsvarighet till den kraftiga svenska skuldökningen under de senaste åren. År 1990 var den 45 % av BNP. Nu närmar vi oss 100 %.

Det är en ohållbar situation som gör oss alla fattigare för varje dag som går. Ju längre det dröjer innan tillräckliga åtgärder sätts in, desto fattigare blir vi i framtiden. Går det riktigt illa kan vi hamna i den fattigdomsfälla där räntebetalningar stjälar frukterna av allt vårt arbete och slit.

I det budgetförslag som regeringen nu lägger fram i riksdagen blir statens underskott drygt 243 miljarder kronor. Det är en förbättring i den meningen att skuldökningen minskar. Avsikten är att statskulden inte skall öka fr.o.m. 1998, och nu sade Göran Persson 1997.

Vi anser att ytterligare besparingar och budgetförstärkningar kan göras redan nu. Vi räknar med att kunna lägga fram en starkare budget den 25 januari. Därigenom bör statens räntekostnader och det allmänna ränteläget snabbare kunna minskas till rimligare nivåer än vad vi upplever i dag.

Efter en första snabbgranskning av regeringens budgetförslag är vi i Miljöpartiet de gröna djupt bekymrade över inriktningen på regeringens politik.

Förslagen till besparingar i socialförsäkringarna, folkpensionerna och barnbidragen drabbar särskilt dem med låga inkomster. Det är just de grupper som redan i dag har råkat värst ut. Frågan är om inte dessa förslag är ett tecken på ett begynnande socialt haveri för det socialdemokratiska partiet.

Åtstramningar som slår hårt mot låginkomsttagare slår också hårt mot möjligheterna till återhämtning för den inhemska ekonomin. De är de som har lägre inkomster som är mest benägna att öka sin konsumtion eftersom de har mest eftersatta behov. De som tjänar bättre är mer benägna att öka sitt sparande eftersom det är uppenbart att staten i framtiden inte kan ge dem lika bra pensioner, sjukpenning, föräldraförsäkring m.m. Därför misstänker vi att regeringens bedömning att konsumtionen skall öka kommer på skam om vi inte kan lossa på tumskruvarna för låginkomsttagarna.

Vi i Miljöpartiet de gröna har tidigare lagt fram flera förslag som innebär att låginkomsttagarna undantas från besparingar och att de som tjänar bättre i stället får mindre statliga bidrag. Vi föreslår bl.a. ett s.k. brutet tak i socialförsäkringssystemen. Det innebär att ersättningsnivån på 80 % för låginkomsttagare bibehålls men att den sänks till 40 % för

den del av inkomsten som överstiger en viss brytpunkt. I vårt konkreta förslag ligger den på 144 000 kronor per år. Det ger en rejäl besparing i statsbudgeten på 4,5 miljarder kronor.

Varför vill ni sänka ersättningsnivån från 80 % till 75 % för dem som har det allra sämst, Göran Persson? Varför kan vi inte i stället sänka mer för dem som har högre inkomster och därmed betydligt bättre möjligheter att klara sig? De har dessutom sparat mer.

Det är samma sak med barnbidraget. Där föreslår regeringen en generell sänkning med 125 kronor per barn och månad för alla. Vi föreslår i stället en höjning med 250 kronor och att barnbidraget samtidigt beskattas. Det betyder en sänkning av barnbidraget med ca 60 kronor för normalinkomsttagaren som enbart betalar kommunal skatt men betydligt mer för höginkomsttagaren som även betalar statlig skatt. För de föräldrar som har mycket låga inkomster, t.ex. studerande, blir det en välbehövlig real höjning.

Besparingen för statskassan beräknas till drygt 2 miljarder. Det kan jämföras med regeringens generella sänkning som ger 1,3 miljarder, vad jag har kunnat utläsa. Är det inte dags för regeringen att nu vända sig till Miljöpartiet för att uppnå en socialt och ekonomiskt hedervärd kompromiss?

Förändringarna i statens budget måste också göras så att en långsiktig bättre resurshushållning uppnås. Endast därigenom kan välståndet på sikt bibehållas. Miljöstörningar innebär undantagslöst försämrad resurshushållning.

Försurningen minskar tillgången och driver upp priset på råvara till skogsindustri, byggnation och energianvändning. Övergödning av kusterna vid Östersjön åstadkommer långsiktigt samma brister och fördyringar när det gäller fisket. Den ökande växthuseffekten medför långsiktiga klimatförändringar som hotar stora delar av världsekonomin. Allt detta är känt och erkänt av socialdemokraterna i olika sammanhang. Men i det nu framförda förslaget till ekonomisk politik syns det inte alls, snarare tvärtom.

Denna budget är nog den sämsta miljöbudget jag hittills sett sedan jag började i rikspolitiken för cirka åtta år sedan. Jag upplever den som en krigsförklaring mot miljön, miljöarbetet och den ekologiska dimensionens ökande inflytande i politiken.

Nerdragningarna på miljöområdet är mycket stora och helt omotiverade. Utlovade miljöinvesteringar och miljöskatter saknas. T.o.m. den satsning på 200 miljoner för att förbättra inomhusmiljöer som fanns med i Perssonplanen, som antogs för bara några veckor sedan, och som är så viktig för att bekämpa allergier i skolor, dagis m.m., prutas med 75 miljoner, vad jag kan se. Satsningar på synnerligen kostsamma och miljöfientliga vägprojekt fortsätter med i stort sett oförminskad styrka.

Allt detta betyder ökade kostnader på grund av tilltagande miljö- och resursförstöring. Persson hemfaller till att bygga upp en snabbt ökande miljöskuld. Det är som om den socialdemokratiska regeringen drabbats av en gigantisk minneslucka efter segerruset i höstas. Hela miljöansvaret är borta. Insikten om miljöns stora betydelse för ekonomin är borta. Tankar på gröna nationalräkenskaper är borta. I stället har

Prot. 1994/95:48
10 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1994/95:48
10 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

miljöfrågorna förpassats till de marginaliserade särintressenas värld. Måste återställaren bli ännu en rad miljökatastrofer?

En viktig poäng när det gäller koldioxidskatten är att den i högre grad än de höjda arbetsgivaravgifterna drabbar de exporterande industriföretag som nu gör stora vinster och upplever en verklig högkonjunktur. I motsvarande mån drabbar koldioxidskatten i mindre utsträckning än arbetsgivaravgifterna företag som producerar för inhemsk produktion, företag som fortfarande lever kvar i lågkonjunkturen. Det är ju dem vi måste få fart på för att få ner arbetslösheten och få balans i statens budget. Koldioxidskatt i stället för arbetsgivaravgift skulle minska den tilltagande tudelningen av svensk ekonomi.

Vi kommer att föreslå en skatteväxling med sänkta arbetsgivaravgifter och höjd koldioxidskatt i vår budgetmotion. Vi tror på att förmutet skall segra till slut och hoppas därför fortfarande att det skall gå att bilda en majoritet i riksdagen för åtminstone något steg i den riktningen under våren. Det vore onekligen intressant att få veta vad Göran Persson tänker om en sådan skatteväxling i dag.

En given besparing i den offentliga sektorn, som säkert många hade väntat sig i årets budget, gäller försvaret. Men det visar sig att det blir en ökning där, låt vara med enbart ca 700 000, men dock. En nerdragning med ett antal miljarder hade varit på sin plats. Här finns goda möjligheter att minska slöseriet i den offentliga sektorn för dem som brukar plädera för det.

Varför, Göran Persson, skall vi tvingas låna mångmiljardbelopp i utlandet för att upprätta ett i förhållande till vår befolkning mycket omfattande militärt försvar?

Fru talman! Vi i Miljöpartiet de gröna ser nu fram emot en spännande vårsession där vi hoppas kunna få riksdagen att förbättra åtskilliga punkter i regeringens budgetförslag för en bättre miljö, för större social rättvisa i besparingarna och för att stimulera en bättre tillväxt i näringslivet och ökad sysselsättning.

Låt mig ställa en sista fråga till Göran Persson om arbetslösheten. Varför vägrar ni så konsekvent att sänka normalarbetstiden? Det skulle ju ge flera jobb, och det skulle ge större rättvisa på arbetsmarknaden. Vad har ni emot fler jobb och större rättvisa?
(Applåder)

Anf. 11 MATS ODELL (kds):

Fru talman! Så har då regeringen Carlssons första budget sett dagens ljus. Spänningen har varit stor. Skulle regeringen verkligen leverera den politik som ger det förtroende som får ned räntorna och som därmed får fart på hemmamarknaden och jobben? Jag vill gärna ge Göran Persson erkännandet att det visst är en kraftfull åtstramning som läggs fram här i dag.

Men huvudfrågan är: Räcker det med de besparingar som läggs fram? Svaret på den frågan måste, tyvärr, bli nej framför allt på grund av den i övrigt tillväxthämmande politik som regeringen bedriver.

Problemet med den här budgeten är nämligen – förutom att besparingarna inte räcker – att den är full av motsägelser som vittnar om att

regeringen helt enkelt saknar en långsiktig och konsistent ekonomisk strategi för att åstadkomma nya jobb i näringslivet och därmed tillräcklig tillväxt och budgetbalans.

Profilen på budgetförstärkningarna är delvis orättfärdig. De ekonomiskt sämst ställda pensionärerna och barnfamiljer med många barn drabbas och får dra ett oproportionerligt stort lass. Även om alla får vara med och dra det här lasset får nämnda grupper ta en alldeles för stor del av bördan.

Ytterligare ett exempel på felaktig fördelningspolitik är när regeringen plötsligt genom att ta bort karensdagen i sjukförsäkringen vill införa vad som i praktiken blir en ny och kostnadskrävande reform för oss som huvudsakligen är friska och arbetsföra. Detta skall finansieras genom sänkta ersättningsnivåer för dem som är sjuka under en längre tid, för de långtidssjuka. För oss kristdemokrater är det omvända det naturliga: ett visst mått av självrisk, ett högkostnadsskydd och en rimlig ersättning för den som blir långvarigt sjuk.

Varför, Göran Persson, skall nu de långvarigt sjuka betala denna reform för oss som huvudsakligen är friska och arbetsföra? Det är en i alla avseenden felaktig, kontraproduktiv och fullständigt opåkallad reform.

Den terräng som Sveriges ekonomi måste igenom för att komma i balans är numera känd, även för dem som valt att anträda färden blundande. Det är glädjande att även Vänsterpartiet nu börjar inse vart resan med Moder Svea borde gå. Men den karta som finansministern håller i ena handen är oroväckande gammal. Och den kompass som han har i andra handen visar käpprätt åt skogen.

Utsikterna att nå det uppsatta målet – ekonomisk balans – blir inte bättre av att färden startas genom att sällskapet vrider klockan tillbaka och sedan tar sig ett oroväckande stort antal återställare enligt just det recept som sedan början av 70-talet har fått svensk ekonomi ur balans.

Under det senaste året har vi fått en mängd positiva signaler i ekonomin – även om arbetslösheten fortfarande är alldeles för hög, med de allvarliga sociala följderna som detta får för de arbetslösa och deras familjer.

Utan tvekan befinner vi oss nu i en uppåtående konjunktur. Det beror självklart på den internationella situationen men också, och inte minst, på de strukturella reformer som den förra regeringen genomförde och som skapade bättre förutsättningar för en optimal utdelning av den kommande högkonjunkturen.

Sedan det socialdemokratiska regeringstillträdet har dock flera ideologiskt betingade åtgärder vidtagits som utan tvekan kommer att försämra förutsättningarna för en fortsatt uppgång och som faktiskt riskerar att bryta den här uppgången i förtid.

Under hösten har man genomfört skattehöjningar om inte mindre än 50 miljarder kronor, varav ungefär 30 miljarder kronor är direkt riktade mot arbete. Arbetsrätten har återställts, något som försvårar nyanställningar. Straffbeskattningen av riskvilligt kapital som satsas i företagen har återinförts. Kvittningsmöjligheterna för förluster i nystartad verksamhet har slopats osv. De ideologiska glasögonen har verkligen suttit

Prot. 1994/95:48
10 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1994/95:48
10 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

fast på finansministerns näsa. Det är svårt, för att inte säga omöjligt, att se hur dessa beslut någonsin kommer att skapa nya jobb.

Fru talman! När vi sedan kommer till de antaganden som regeringens prognoser för tillväxt vilar på är det sannerligen en stor och allomfattande optimism som har präglat sinnet. Man förutsätter sänkt sparkvot – från 8,5 % under 1994 till 4,9 % under 1996. Och hokus pokus möjliggörs då denna frikoppling av den privata konsumtionen från den disponibla inkomsten. Exempelvis får vissa barnfamiljer 1998 sänkt disponibel inkomst med upp till 10 %.

Göran Persson är också bekymrad över det höga sparatet och vill att det skall minska. Men problemet, Göran Persson, är inte att vi sparar för mycket av de inkomster som vi har, utan problemet är de inkomster som vi inte har – det som det svenska folkhushållet har gått miste om på grund av decennier av felaktig ekonomisk politik.

Varje svenskt hushåll skulle i år ha haft ungefär 150 000 kr mer i inkomster om Sverige sedan 1970 hade haft samma ekonomiska utveckling som resten av OECD-området haft. Sedan dess har land efter land passerat Sverige i inkomstligan.

Den här utvecklingen har vi fått på grund av den tidigare förda ekonomiska politiken med ökade regleringar, en snabbare ökning av de offentliga utgifterna än jämförbara länder, ett stigande skattetryck, höga skatteklar, dåligt företagsklimat samt bristande konkurrens och valfrihet. Det är denna utveckling som vi i förra regeringen aktivt arbetade för att vända i syfte att skapa förutsättningar för en god och uthållig tillväxt. Nu vill ni återställa till det gamla.

Fru talman! Intrycket av den budgetproposition som bordläggs i dag blir att det är fråga om ett motsägelsernas dokument. Den socialdemokratiska regeringens högra hand tycks knappast ha en aning om vad den vänstra sysslar med. Låt mig ta några exempel.

När det gäller sysselsättningen har regeringen, som jag tidigare sade, genomfört en rad åtgärder som försämrar möjligheterna till nya jobb. Det här vill man nu kompensera genom dels en rad budgetfinansierade arbetsmarknadspolitiska åtgärder, dels en omfattande skattesänkning, som flera talare här varit inne på, för dem som nyanställer registrerat arbetslösa. En skatterabatt på 7 miljarder kronor skall – hör och häpna! – ge 110 000 nya jobb. Det är en ganska intressant motsägelse. Göran Persson har ju först drivit igenom en höjning av skatter och avgifter på arbete med fyra gånger så mycket – alltså 30 miljarder kronor.

Jag måste ställa en fråga till Göran Persson i dennes egenskap av f.d. skolminister: Om 7 miljarder kronor i sänkt skatt på arbete ger 110 000 nya jobb, hur många jobb försvinner då om skatten och avgifterna på arbete höjs med 30 miljarder kronor? Om vi gör samma antagande, dvs. att 7 miljarder kronor ger 110 000 nya jobb, får jag vid en enkel överslagsberäkning fram att ungefär 450 000 jobb skulle försvinna. Detta kan vara något halsbrytande, men det ger i alla fall en indikation på att den ena handen inte vet vad den andra gör.

Fru talman! Det är sannerligen inte lätt att se någon logik i den här samlade politiken. Vi kristdemokrater avser därför att senare åter-

komma i vårt budgetalternativ. Men jag kan redan nu konstatera att volymen på Göran Perssons samlade budgetförstärkningar är såväl otillräcklig som felbalanserad. En alltför stor andel utgörs av skattehöjningar. Åtstramningarna har en felaktig fördelningsprofil, även om alla drabbas. Vi kristdemokrater konstaterar också att flera av de besparingar som föreslås är, enligt vårt förmenande, direkt orättfärdiga. En alltför stor andel tas ut på de ekonomiskt sämst ställda pensionärerna och barnfamiljerna. Samtidigt dras biståndet till de allra fattigaste på vår jord ned på ett sätt som vi inte kan acceptera.

Framtiden har inga lobbyister, sade Göran Persson. Fru talman! Vi kristdemokrater kommer att fortsätta att driva internationell solidaritet. Barnen i u-länderna kommer tydligen att kräva allt kraftfullare lobbyister i denna kammare i framtiden.

(Applåder)

Anf. 12 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Det är väl känt att det är svårt att förlora val. Jag har varit med om det. Alla ni som sitter här har väl också upplevt det. Det är särskilt svårt att förlora ett val för den som anser sig ha haft ansvar för politiken, därför att det trots allt är en betygssättning som väljarna har utdelat. Den bitterhet som man kan spåra i några av inläggen över att den socialdemokratiska regeringen nu gör vad tidigare regeringar borde ha gjort kan möjligen förklaras av det faktum att det är svårt att förlora ett val.

Men låt mig säga på en gång att den kritik som formuleras i svepande termer om att vi inte skulle göra tillräckligt mycket, den tar jag gärna till mig. Lars Tobisson, Anne Wibble, Mats Odell, ni som påstår att regeringen inte sparar tillräckligt mycket, upp till bevis!

Ni som dessutom kombinerar det påståendet med att vi har höjt skatterna för mycket, nåväl, ersätt skattehöjningarna med ytterligare besparingar! Men se till att det blir gjort senast vid det tillfälle då ni avlämnar era motioner. Ni skall inte smita undan en gång till. Det gjorde ni när ni satt i regeringsställning. Nu sitter ni i opposition, i en riksdag som verkar mer splittrad än någonsin. Smit inte den här gången, utan ta ansvar för det ni säger, om ni verkligen menar att vi borde spara mer! Se då till att förslagen redovisas.

Jag ser fram emot, fru talman, den kraftfulla samling som Per-Ola Eriksson utlovade. Han skall i egenskap av finansutskottets vice ordförande nu samla de borgerliga, som under Per-Ola Erikssons ledning uppenbarligen skall lansera ett alternativ till regeringspolitiken. För att tala med en gammal folktopiledares ord, Per-Ola Eriksson: Lycka till!

Om Per-Ola Eriksson skall vara den som anslår tonen i det arbetet måste jag säga att jag blir något bekymrad, för maken till den hållningslöshet som han redovisade i talarstolen har jag svårt att se. Inget av det regeringen gör i form av besparingar fann nåd inför hans ögon. Det var fel, det var dråpslag, det var för litet.

Sedan avslutade han med det magnifika konstaterandet att Centern konstruktivt skall pröva alla regeringens besparingsförslag, och så passade han på att smyga in, och dessutom samla den borgerliga oppo-

Prot. 1994/95:48

10 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1994/95:48
10 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

sitionen till ett alternativ. Det krävs, Per-Ola Eriksson, litet mer substans och litet mer av kraft och hållning om det skall vara möjligt att lansera det projektet. Men, som sagt var, försöka duger. Lycka till!

Det har rests några frågor. Låt mig svara på ett par av dem. Jag tror att det var Lars Tobisson som frågade: Är Göran Persson nöjd med arbetslöshetstalet? Kommer LO att vara nöjd med arbetslöshetstalet?

Lars Tobisson kunde retoriskt ha slungat frågan vidare ut i denna kammare och sagt: Är riksdagen nöjd med en arbetslöshet som 1998 totalt fortfarande ligger kvar på uppemot 10 %? Fråga mig, fråga regeringen, fråga LO, fråga riksdagen – alla kommer att svara nej på frågan.

Det finns något slags intellektuell låsning när vi nu diskuterar budgetförslaget. Den är av det slaget att man tycks betrakta det här som det enda som regeringen har möjlighet att göra under mandatperioden som ligger framför oss. Det vi redovisar i det här förslaget är att vi med de här åtgärderna, givet en måttlig tillväxt, givet ett försiktigt ränteantagande, enligt de kalkyler vi i dag förfogar över kommer att få en öppen arbetslöshet som ligger kvar över 6 %, en total arbetslöshet som går under 10 %. Men är vi nöjda med det? Ingen i den här församlingen kommer att vara nöjd med det.

Men om vi skall lyckas att pressa ned arbetslösheten ytterligare krävs det faktiskt också att vi får en avtalsrörelse i vår som fungerar och som tar sin del av ansvaret. Det krävs en riksdag som orkar fatta de svåra besluten, gärna med mer av besparingar, om man vill.

Kommer vi dithän skapar vi oss i samma ögonblick ett ökat handlingsutrymme, ger ökad trovärdighet åt finanspolitiken och kan mycket lätt växla in på en högre tillväxtbana. Det redovisas också i den preliminära nationalbudgeten vad den resulterar i om vi når 3 % i tillväxt. Då handlar det om andra arbetslöshetstal, snabbare stabilisering av statsfinanserna och bättre utfall på i stort sett alla de komponenter vi mäter. Men det krävs att riksdagen klarar sitt, att parterna klarar sitt och att vi inte fastnar i något slags diskussion om att vi egentligen borde ha gjort något annat.

Ingen är nöjd med en arbetslöshetssituation av det slag som redovisas i medelalternativet i den preliminära nationalbudgeten. Men det är icke regeringens enda möjlighet under mandatperioden. Och det är icke enbart regeringen som har ansvar för att landet tas ur krisen. Det är ett gemensamt ansvar för regering och riksdag och icke minst för arbetsmarknadens parter.

Anne Wibble tog upp en diskussion om kommunerna. Låt mig säga att det kan tyckas som att hon där har en poäng. För övrigt vill jag säga att jag satte värde på att Anne Wibble uppskattar att vi har tagit krafttag.

Den kommunala ekonomin, Anne Wibble, kommer att dömas av slutligt i kompletteringspropositionen i april, då regeringen också räknar med att presentera ett förslag till kostnadsutjämning och inkomstutjämning kommunerna emellan som kan accepteras av en riksdagsmajoritet.

I det här sammanhanget har vi icke gjort någonting annat än att i de preliminära försörjningsbalanserna räkna ner den kommunala konsumt-

ionen på sådant sätt att vi därigenom, innan vi har antagit kompletteringspropositionen, inte bidrar till någon ytterligare "push" uppåt i tillväxten.

Till skillnad från tidigare kalkyler har vi räknat oerhört pessimistiskt och lågt på tillväxttalet. Vi hade kunnat sätta noll eller plus ett på kommunerna och sedan kommit tillbaka med de konkreta besluten i april månad. Men vi valde den här metoden. Hade vi satt noll hade tillväxten kunnat lyfta med ytterligare några tiondelar, hade vi satt plus ett hade den kunnat lyfta med ytterligare några tiondelar.

Men riksdagens behandling av besparingsbetinget avgör ju regeringens utrymme att ge den kommunala ekonomin det stöd som den behöver för att klara sin uppgift när det gäller vård, omsorg och utbildning. Orkar inte riksdagen ta hem besparingarna, har regeringen naturligtvis ett mindre utrymme i april månad för att stötta den kommunala sektorn. Detta återstår, och den frågan är härmed för kammaren redovisad.

Det har tagits upp också en del andra frågeställningar som jag tycker skulle vara värda en ingående diskussion, men tiden medger det inte. Låt mig bara säga att de som tror att de insatser i form av anställningsstöd som vi gör för att nu fullt ut ta till vara konjunkturuppgången på något sätt skulle vara inkongruenta med den långsiktiga politiska inriktningen faktiskt inte har sett att det är fråga om en tidsbegränsad inriktning. De grundläggande skattehöjningarna ligger kvar, och våra stabiliserande åtgärder kommer att verka under perioden fram till 1998.

Vi vill i nuvarande konjunkturläge med tanke på de kraftiga åtstramningar som vi rent allmänt gör gärna ge ett stöd till den som nyanställer, och det skall vara kraftfullt. Men vi räknar inte alls med att, som Mats Odell trodde, 7 miljarder ger 110 000 nya jobb. 110 000 anställningar berörs av denna stödform, och det beräknas att detta skall motsvara 7 miljarder i budgethänseende. Att det skulle ge 110 000 tillkommande jobb är självfallet en total missuppfattning. Men den kan man naturligtvis ha överseende med med tanke på den korta inläsnings-tid som riksdagens ledamöter har haft.

Det är viktigt för oss att säga att vi inte är nöjda med ett arbetslöshetstal som ser ut som det gör. Samtidigt är det viktigt att understryka att den frågan icke hanteras av riksdagen och regeringen ensamma. För detta krävs också parternas medverkan.

Anf. 13 LARS TOBISSON (m):

Fru talman! Göran Persson är alldeles uppenbart stolt över vad han har åstadkommit i finansplanen, men känns det inte litet dåligt att inte kunna redovisa tillväxt över 3 % något år under konjunkturcykeln? Jag påminde om nedjusteringen från 3,4 % i novemberpropositionen. Jag skulle också ha kunnat gå tillbaka till den sista socialdemokratiska motionen under oppositionsåren, från maj i år, där man uttalade sig om vad som skulle ske när man skulle komma i regeringsställning. Man ansåg sig då kunna utlova en produktionsökning om 4½ % år 1995.

Jag har nu förstått av finansministerns svar på min fråga att han inte är nöjd med den höga arbetslösheten. Jag skulle då vilja ställa min

Prot. 1994/95:48
10 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1994/95:48
10 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

fråga så här: Kan en socialdemokratisk finansminister sitta kvar om den totala arbetslösheten ligger ett gott stycke över 10 % under de närmaste två åren eller om den öppna arbetslösheten förblir över 6 %? Det var ju inte det som ställdes i utsikt när man före valet förklarade att man satt inne med kunskaper och färdigheter som snabbt skulle föra ned arbetslösheten till traditionellt låg nivå.

Göran Persson vill helst inte debattera innehållet i den ekonomiska politiken. Han diskuterar inte den kritik och de farhågor som framförts från ansedda och rimligen opartiska bedömare som OECD och Moody's. Man skall också komma ihåg att deras invändningar inte är beroende av om de till alla delar har förstått att uppfatta och uppskatta alla detaljer i den nu framlagda finansplanen. Deras oro gäller inte så mycket de närmaste åren som den tidpunkt – kanske 1996 eller 1997 – då konjunkturen har toppats och vi går mot en ekonomisk försvagning med fortsatt mycket hög arbetslöshet och stort budgetunderskott.

Jag har ju tidigare ifrågasatt antagandet att en sänkt sparkvot skulle hålla den privata konsumtionen uppe. En annan uppgift i finansplanen som förvånar mig är att regeringen räknar med en så liten förbättring av produktiviteten i näringslivet. Men som jag tidigare sagt är låg produktivitet enda chansen att förena långsam tillväxt med en åtminstone något minskad arbetslöshet.

Finansministern svarade inte på min fråga om syftet med att slopa karensdagen är att med en ökad sjukfrånvaro skapa behov av flera anställda, alltså att försämra produktiviteten. Inser inte finansministern att vi i syfte att bevara och förbättra Sveriges konkurrenskraft bör ta till vara varje möjlighet att tvärtom förbättra produktiviteten, även om det skulle medföra, som skedde under de borgerliga åren, att viss dold arbetslöshet blir öppen?

Vad förslaget om anställningsrabatten beträffar kan man konstatera att det inte precis har imponerat på de arbetsgivare som skall dra nytta av denna. De har ju överlag hänvisat till att det skulle ha varit mycket bättre om man avstått från de återställningar som har skett på arbetsrättsens område.

Trots att det här rör sig om en skattesänkning, är detta inte något som vi moderater förespråkar. I vårt budgetalternativ blir det en mera generell sänkning av skatteuttaget, och den är permanent och inte bara tillfällig, något som Göran Persson nyss ville framställa som fördelaktigt.

Göran Persson är stolt över att nu kunna redovisa besparingar. Jag vill därför be honom slå upp sidan 58 i finansplanen. Av tabellen där kan man utläsa att mellan innevarande budgetår och tolv månadersperioden 1995/96 ökar statens utgifter med 1 miljard medan statens inkomster under samma period stiger med 38 miljarder. Det illustrerar att det socialdemokratiska saneringsprogrammet är framtungt bara i den meningen att man satsar på snabba skattehöjningar och andra återställningar. Syftet med denna uppläggning sägs vara att genomföra den nödvändiga saneringen av statsfinanserna på ett fördelningspolitiskt rättvist sätt, men återgången till högskattepolitik tillsammans med pågående återregleringar av arbetslivet får till följd att regeringen förstör

existerande jobb och försvårar tillkomsten av nya. Självfallet bromsar detta tillväxten, inte minst inom den privata tjänstesektorn. Alla tycks nu inse att det är där som expansionen måste ske.

Göran Persson förbigick min kritik mot tanken att socialisera småföretag med pensionspengar. Jag hade inte väntat mig något annat. Men är det inte skenheligt i överkant att bekymra sig för de mindre företagens försörjning med riskkapital sedan man just klippt till med kraftiga skattehöjningar på företagande och kapitalbildning i näringslivet? Tror verkligen Göran Persson – det är min stående fråga – att höjda skatter på sparande och företagande skall kunna leda till fler jobb ute i produktionen?

Slutligen återkommer jag till statsministerns nyårsloften. Sådana brukar utmärkas av att vara förhastade, varför de snabbt överges. Den största insats som Göran Persson nu kan göra för att undanröja tvivlen på regeringens ekonomisk-politiska trovärdighet är faktiskt att demotera Ingvar Carlssons utfästelser att det härefter skall vara slut på alla obehagliga beslut.

Jag fäste mig vid följande formulering i inledningen av finansplanen: ”Regeringen kommer att följa utvecklingen noga och är beredd att vidta åtgärder för att saneringen av statsfinanserna skall lyckas och att förutsättningarna för ökad sysselsättning och minskad arbetslöshet upprätthålls.” Är detta i själva verket, Göran Persson, den brasklapp som skall återopas mot LO, när det senare visar sig att hittills presenterade åtgärder varit otillräckliga och fel avvägda? Kan det bli utgångspunkten för att socialdemokraterna omprövar och överger sin tillväxtbromsande och jobbförstörande politik?

Anf. 14 PER-OLA ERIKSSON (c):

Fru talman! Jag skall börja med att ge Roy Ottosson rätt på en punkt: Det är riktigt att Miljöpartiet lade ned sina röster vid valet av statsminister. Men bäste Roy Ottosson! Man kommer inte ifrån att Miljöpartiet sade att det var bättre med en socialdemokratisk regering inom exempelvis miljöområdet än med fyrpartiregeringen.

Man hade stora förväntningar på socialdemokraterna och pekade under hela valrörelsen 1994 ut just Ingvar Carlsson som en lämplig regeringsbildare. Nu ser vi vad det var värt på miljöområdet. Vad säger Miljöpartiet: Blev det bättre nu? Blev det en mera reforminriktad miljöpolitik? Svaret är enligt mitt sätt att se nej. Det tidigare så progressiva Miljödepartementet har nu reducerats till att bara syssla med neddragningar och åtstramningar och att lägga miljöarbetet i träda. Det var väl inte det som Roy Ottosson önskade av en ny regering.

Göran Persson valde den enkla retoriken i sitt anförande. Det brukar ju Göran Persson ofta göra. Han sade att vi var bittra, och han kallade kritiken av regeringens politik för bitterhet. Det där är för enkelt, Göran Persson. I så fall var den tid då Göran Persson satt i opposition överfylld av inte så litet socialdemokratisk bitterhet.

Göran Persson försöker ge sken av att bara han har förstått nödvändigheten av att få balans i statens finanser, hejda ökningen av statsskulden och att minska låneberoendet. Den som är i skuld är inte fri, sade

Prot. 1994/95:48

10 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1994/95:48
10 januari

***Fel! Okänt
växelargument.***

Göran Persson. Jag säger inte emot Göran Persson på den punkten. Men nu vill regeringen ge sig ut på den internationella lånemarknaden och skuldsätta Sverige – inte låna hemma utan låna mer utomlands.

Under slutet av 70-talet och början av 80-talet hette det från Socialdemokraterna att Sverige inte skulle göra sig beroende av de internationella bankirerna. Nu vill just Göran Persson att Sverige skall ta hjälp av de internationella bankirerna. Det som enligt Socialdemokraterna var fel förr är rätt nu. Det är ibland svårt att hänga med.

Göran Persson har som finansminister ett viss inflytande inom banksektorn i Sverige. Jag vill återkomma till problemet med det höga ränteläget. Skattebetalarna har genom de statliga insatserna deltagit i arbetet med att rädda bl.a. Nordbanken. Tyvärr får svenska folket betala för finanskrisen en gång till på grund av det orimliga räntegapet i bankerna.

Nordbanken är i dag en frisk bank med en kapitaltäckningsgrad som är långt utöver erforderliga 8 %. Enligt den senaste rörelserapporten från Nordbanken, som omfattar januari till september 1994, redovisar banken en kapitaltäckningsgrad på 11,3 % – vida överlägset de enligt lagen erforderliga 8 %. Det vore intressant om finansministern kunde beröra och redogöra för hur han ämnar utöva sitt statliga ägaransvar för Nordbanken så att banken medverkar till att räntan pressas ned. Ibland brukar Socialdemokraterna säga att de statliga företagen skall föregå med gott exempel. Vad vill Göran Persson göra åt detta viktiga område?

Göran Persson varnar för att de som nu protesterar mot besparingar inte skall tas på allvar. Han avser med andra ord barnfamiljerna och de arbetslösa ungdomarna som nu saknar ekonomisk trygghet när den allmänna arbetslöshetsförsäkringen avskaffas. Under tiden 1991–1994 var Socialdemokraterna inte sena med att livligt applådera dem som demonstrerade mot besparingar och försämringar, t.ex. a-kassan. Då hade kritikerna och demonstranterna rätt. Nu har kritikerna devalverats till lobbyister. Mamman och småbarnsföräldern med två tre barn har blivit en lobbyist som man inte skall ta hänsyn till när de springer i riksdagens korridorer.

I finansplanen på sidan 54 redovisar Göran Persson att just två- och trebarnsföräldrarna är de som drabbas hårdast. Det är de som har svårast att få hushållskassan att gå ihop.

Visst behövs det besparingar. Jag och vi från Centerns sida inser vikten av och kommer självklart att acceptera många av de besparingar som regeringen har föreslagit. Men, Göran Persson, man skall inte sätta in stöten mot de grupper som i dag har svårt att få hushållskassan att gå ihop och att få pengarna att räcka till.

Göran Persson har försökt att göra ett nummer av min roll som vice ordförande i finansutskottet. Men hans anföranden tidigare i dag har gått ut på att regeringen skall få hjälp att få ordning på ekonomin. Hjälp regeringen genom att ställa upp, och hjälp regeringen att genomföra besparingar och att lägga fram alternativ. Denna vädjan om hjälp behöver Göran Persson. Jag tror att den tidigare trånande vänsterpartistiska Gudrun Schyman inte räcker till.

Anf. 15 ANNE WIBBLE (fp):

Fru talman! Det var mycket fascinerande att höra Göran Persson uttala sig om kommunerna. Det var fascinerande men alldeles obegripligt. Det var tydligen en öm tå. Det mest begripliga var väl möjligen att kommunerna inte får veta något om hur mycket pengar de skall få för 1996 förrän senare under våren. Det är väl ingen hemlighet. Det har sagts många gånger tidigare.

Men jag talade om 1995. Det är nu. Vi har från Folkpartiets sida under flera tillfällen under hösten försökt att få en diskussion med finansministern om 1995. Kommunernas utgifter har redan nu ökat på grund av de skatter och andra pålagor Göran Persson har förelagt riksdagen och som riksdagen snällt har beslutat om. Det framgår också mycket tydligt i redovisningen från kommunförbunden och i den reviderade nationalbudgeten att kommunernas utgifter för konsumtion ökar på grund av t.ex. de höjda arbetsgivaravgifterna men också pensionsavgifter och liknande som beslöts i höstas. Min fråga gällde, och diskussionen före och efter valet, vad Socialdemokraterna hade utlovat, inte om kommunerna skulle få mindre pengar. Det som många socialdemokratiska väljare har väntat sig är att kommunerna skulle få mera pengar. Det var det som Ingvar Carlsson erkände var en viktig faktor i den socialdemokratiska valsegern. Många har fått det intrycket. Nu säger Göran Persson indirekt att det inte är nog med en minskning av pengarna. Om riksdagen inte accepterar alla de besparingsförslag som har lagts fram nu, får väl Göran Persson ta de pengar som fattas från kommunerna. Det låter som ett indirekt hot att ytterligare ta pengar från kommunerna. Jag tycker att det vore på sin plats att Göran Persson ville ta tillfället i akt att klarlägga vad som gäller i fråga om ekonomiska villkor för kommunerna. De är en oerhört väsentlig del av det svenska samhället och svarar för en mycket betydande omfattning av den faktiska grundläggande välfärdspolitiken för de enskilda hushållen. Att inte vare sig hushållen eller kommunalt engagerade politiker skall veta något om förutsättningarna strider mot all rim och reson.

Jag frågade Göran Persson om han ville försäkra riksdagen att om det skulle behövas för att stabilisera statskulden skulle han vara beredd att återkomma med nya besparingsförslag. Det är klart att denna fråga har en vikt mot bakgrund av statsministerns och LO:s uttalande om att det inte skall bli några fler besparingar under denna mandatperiod. Jag vill veta om finansministern står fast vid det som sägs i finansplanen, nämligen att skulden måste stabiliseras och därefter gärna minska skuldkvoten. Det handlar inte om att någon tycker eller inte tycker att vi skall spara mer eller mindre. Som Göran Persson själv anförde i ett ganska kraftfullt inledningsanförande om vikten av att inte låna, handlar detta om att vi faktiskt måste göra det. Där vill jag tolka finansplanen positivt, så till vida att Göran Persson är beredd att återkomma om det behövs fler besparingar. Då måste han dementera statsministerns uttalande. Detta skapar betydande oro.

Fru talman! Den viktigaste frågan är ändå jobben. Det allvarliga läge som nu regeringen själv erkänner att man bidrar till, innebär att man efter denna mandatperiod räknar med att 10 % av arbetskraften

Prot. 1994/95:48

10 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

kommer att vara utan jobb. Det är en sak att Göran Persson säger att han inte är nöjd med utvecklingen. Det får vi verkligen hoppas att han inte är. Men han sitter som ansvarig minister. Han måste ju göra något. Den intressanta frågeställningen är följande. Han ser att dessa tendenserna finns i prognoserna, och han är inte nöjd med utvecklingen. Nåväl. Men sedan då? Sedan sitter han med armarna i kors och säger att det inte går eller är för svårt, eller så säger han att vi måste vänta på avtalsrörelsen för att sedan kanske göra något. Jag tror att detta är en alldeles felaktig strategi. Därigenom riskerar man ju att medverka till ökad osäkerhet, som är det mest störande som vi kan ha för den svenska ekonomins utveckling.

Det jag efterfrågar är att finansministern, i de propositioner som han lägger fram för riksdagens beslutsfattande, talar om vilka beslut som han tycker att vi skall fatta här i riksdagen för att nå en utveckling som är positiv för arbetsmarknaden och som skapar många nya jobb. Från Folkpartiets sida kommer vi att lägga fram omfattande förslag på den politik som vi menar behövs för att få fram alla de nya jobben.

Fru talman! Eftersom Göran Persson är så missnöjd med sin egen politik och dess resultat vore det mest optimistiska att få en konstruktiv diskussion om Folkpartiets förslag om bättre villkor för företagande och företagare. Det är nämligen det som är nödvändigt för att få fram de nya jobben.

Anf. 16 GUDRUN SCHYMAN (v):

Fru talman! Jag tänker hålla mig till några fler rader i budgetpropositionen än tidigare.

Vänsterpartiet är i stort överens med regeringen om inriktningen av den ekonomiska politiken. Vi är överens om målet för statsskuldens stabilisering. Men vi vill också den här gången ha en helhetsuppgörelse om budgeten. Vi vill också ha en långsiktig uppgörelse eftersom vi är övertygade om att ett stabilt samarbete mellan regeringen och Vänsterpartiet, under hela mandatperioden, kan ge just de fasta spelregler som naturligtvis företag, men kanske framför allt enskilda individer, behöver. Vi alla måste veta hur det skall bli framöver med såväl barnbidrag och skatter som pensioner. Vi alla måste kunna planera vår ekonomi. Hoppande majoriteter i riksdagen skadar ekonomin och förtroendet för riksdagen långsiktigt, även om det tillfälligt kan rädda enskilda förslag.

Vi i Vänsterpartiet är därför beredda att återigen sätta oss i samtal med regeringen för att söka konstruktiva lösningar. Vi tycker oss ha bra erfarenheter. Kortsiktigt gäller det besparingarna inom familjepolitiken. Men också mer långsiktiga framtidsfrågor måste få sin lösning under mandatperioden. Jag tänker då på arbetstidsfrågan och frågan om skatteväxling. Långsiktigt måste vi nog diskutera ett nytt enhetligt socialförsäkringssystem som är heltäckande, lättbegripligt och hållbart.

Den viktigaste delen i budgeten gäller arbetslöshetsbekämpningen. Vi anser att målet måste sättas högre; det bör vara närmare 5 % än 6 % år 1998. Vi ser positivt på att vi fått gehör för en omläggning av arbetsmarknadspolitiken, en omläggning som betyder att vi går från passiva åtgärder till aktiva. Det är bra att regeringen satsar på att få in

arbetslösa i ordinarie arbeten och i utbildning. Det är bra att långtidsarbetslösa prioriteras genom rekryteringsstöd och att nyanställningar prioriteras genom reducering av de sociala avgifterna. Naturligtvis finns det tveksamheter till enskilda förslag, men inte heller vi i Vänsterpartiet har hunnit läsa igenom allt.

Vi är fortfarande helt övertygade om att ekonomin i stort och både arbetande och arbetslösa skulle ha mycket att vinna på sex timmars arbetsdag. Vi ser alltså fram emot den utredning som nu kommer.

De flesta nya jobben måste förmodligen skapas inom den privata sektorn, men det är också nödvändigt att stödja kommunala arbeten. Över 40 000 kommunanställda är uppsagda och går på utbildning. Vi har föreslagit ytterligare förstärkningar till den kommunala sektorn genom en kommunakut för att stoppa uppsägningar. Det handlar om att försvara kvaliteten i verksamheterna och det handlar om att försvara kvinnojobben – det är inte minst viktigt.

Vad vi i Vänsterpartiet nästan helt och hållet saknar är satsningar på miljöområdet. Vi vill inte se några som helst nedskärningar på vare sig miljöforskning, stöd till miljön i Östeuropa, insatser för Östersjön, avfallsforskning eller någonting annat. Tvärtom, Göran Persson, här behövs ökade satsningar! Vi vet att sådana anslag skapar gröna jobb, något som vi alla faktiskt vill ha.

Det positiva i budgeten är förslaget om 30 % för miljöinvesteringar. Det är ett bra förslag. Det är också ett ”barn” av en av de överenskommelser som Vänsterpartiet och regeringen träffade i höstas.

Sammanfattningsvis kan man säga att vi i Vänsterpartiet i stort är eniga med regeringen om inriktningen men att vi anser att arbetslösheten måste ned mer. Vi anser att fördelningspolitiken måste vara skarpare. Det kräver ungefär 6,5 miljarder mer i skatte- och avgiftshöjningar på höginkomsttagare, banker osv. Kommunerna, skolan, omsorgen och vården måste få ett ökat utrymme. Miljöprofilen måste vara skarpare och det måste finnas fler konkreta förslag för att främja jämställdheten. Det är litet dåligt bevänt med det – jag riktar mig till jämställdhetsministern som sitter här.

Vår signal från Vänsterpartiet till Göran Persson och regeringen är helt klar: Undvik tuvhoppning! Låt oss ta ett gemensamt helhetsgrepp, så kan vi klara budgetförstärkningar med ytterligare 20 miljarder. Detta, Per-Ola Eriksson, är inte fråga om något trånande, utan det handlar om att vi faktiskt tycker att valresultatet också skall omsättas i praktisk politik. Det var vänstern som vann valet. Väljarna har gett sitt besked: Den borgerliga politiken var inte bra. Nu vill man ha något annat. Tillsammans kan vänsterns partier också åstadkomma detta nödvändiga, som innebär ordning på både finanserna och jobben.

Anf. 17 ROY OTTOSSON (mp):

Fru talman! Per-Ola Eriksson verkar ha fallit offer för sin egen mytbildning. Jag ber att få sakupplysa litet mer.

I valrörelsen sade Miljöpartiet nej till en moderatledd fyrpartiregering, en regering som vi såg bl.a. raserade miljöpolitiken under tre år.

Prot. 1994/95:48

10 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1994/95:48
10 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Vi arbetade sedan för att få en blocköverskridande regering. Och jag beklagar Per-Ola Erikssons lögnar på denna punkt.

Vi i Miljöpartiet de gröna är överens med regeringen om balansen vad gäller besparingar och skatter; dessa bör vara ungefär lika.

Vi har höga ambitioner vad gäller den totala nivån. Och vi är inte nöjda med åtgärderna mot arbetslösheten. Vi är övertygade om att det, om vi kunde få till stånd en skatteväxling med sänkta arbetsgivaravgifter och höjd koldioxidskatt, kommer att ge åtskilliga nya jobb, dels därför att den del av näringslivet som producerar för inhemsk konsumtion därigenom får lättnader, dels därför att den exportindustri som nu gör mycket stora vinster får något högre skatt, men den kan också betala den. Då får vi bättre fart på hjulen i svensk ekonomi totalt sett. Det ger jobb och bättre budgetbalans.

Dessutom ger det mindre miljöskador, och det ger bättre ekonomi för framtiden. Det finns ju ingen motsättning mellan miljö och ekonomi, utan miljön är en förutsättning för ekonomin. Därför måste dessa långsiktiga frågor lyftas fram mer.

Vi anser att en arbetsdelning, genom sänkt arbetstid, bör komma nu; det bör inte väntas med. Det som nu händer är att detta förslag kommer att drivas fram inom vissa branscher där exportindustrin är dominerande och där man i dag har god lönsamhet. På en del håll råder redan betydligt kortare arbetstid än 40 timmar i veckan. Det skapar ökande orättvisor på arbetsmarknaden; det är sociala orättvisor. Inom de närmaste åren kommer detta därför självfallet upp på ett eller annat sätt.

Det är bättre att vi här i riksdagen beslutar att sänka normalarbetstiden, som riktlinje för arbetsmarknadens parter, och på det sättet får fram flera jobb snabbare och uppnår en större social rättvisa.

Jag kan inte låta bli att kommentera EU-medlemskapet. Det skulle ju ge lägre räntor och ekonomiskt uppsving. Vad blev det? Jo, det blev en budgetförsvagning och bibehållna räntor. Det var ett galet beslut. Tyvärr är det fattat. Nu gäller det att göra bästa möjliga av det hela. Vi tycker att det är fel att finansiera medlemsavgiften genom att beskatta arbete ytterligare. Det försämrar miljön och ger färre arbetstillfällen. Vi måste se över detta igen.

Jag måste ta upp en sak som jag tog upp i mitt tidigare anförande. Det gäller väganslagen. Även en och annan betongpolitiker borde inse att det är något tokigt med att satsa ungefär 60 miljarder på främst motorvägar och andra större vägar under den närmaste tioårsperioden. Den ekonomiska nyttan av stora vägbyggen i detta vägland har gång på gång visat sig vara liten eller obefintlig. Dessutom överskrider Vägverket regelmässigt sina kalkyler, med i genomsnitt 80 %. Vi ser nu hur den brittiska regeringen tvingas till helomvändning efter tio år av vägutbyggnader av just denna typ. Ringleder, kringleder, motorvägar och andra överdimensionerade vägar kostar fruktansvärt mycket pengar. De ger sedan ökad biltrafik, minskad framkomlighet, ökad miljöförstöring, sämre järnvägs- och kollektivtrafik och i slutändan en kolossal resursförstöring. Det måste anses vara direkt ekonomiskt oansvarigt att med statens nuvarande gigantiska underskott satsa åtskilliga tiotals miljarder kronor på sådana destruktiva projekt.

Låt oss slippa alla dessa lånepengar, Göran Persson. Skär ner på dessa onödiga, resursförstörande vägenslag.

Slutligen: Räntorna måste ned. Det kan vi bara uppnå genom en långsiktigt hållbar ekonomisk politik. I en sådan kan man aldrig bortse från miljön. Där ser vi vår kanske största uppgift under våren.

Anf. 18 MATS ODELL (kds):

Fru talman! Jag frågade Göran Persson förut varför han nu vill genomföra denna onödiga, kontraproduktiva och opåkallade reform för oss som har jobb och vanligtvis är friska och som skall finansieras av dem som är långvarigt sjuka. Han svarade inte på det. Sänkningen av ersättningsnivån för de långvarigt sjuka är en fullständigt onödig reform som smygs in i det som skulle vara ett besparingspaket.

Gudrun Schyman talade om behovet av etik och moral för att ekonomin skall fungera. Jag håller med henne om det. Mot den bakgrunden vill jag också fråga Göran Persson: Varför har regeringen rensat ut alla de skrivningar och formuleringar i finansplanen som pekar på betydelsen av att det finns en gemensam etik i samhället för att också ekonomin skall fungera? Nobelpristagaren Douglass C. North har ju utvecklat detta mycket noggrant och pekat på betydelsen av institutionernas sätt att fungera, människors rättsuppfattning, moral osv. Varför är detta nu borta ur finansplanen? Är det inte tvärtom så att vi skulle behöva mer av diskussioner om detta för att stärka fundamentet för en långsiktig och god hållbar ekonomisk utveckling?

Det är känt att det är svårt att förlora val, sade Göran Persson, mycket riktigt. Detta är mycket intressant. En valseger kan också vara en pyrrusseger, Göran Persson, särskilt om man kanske har vunnit valet på litet dubiösa villkor. Det var knappast på några löften om kraftfulla besparingar och nedskärningar i medborgarnas köpkraft som ni socialdemokrater vann valet. Noga räknat var det precis tvärtom. Ni byggde upp ert överlägsna opinionsläge genom att vara emot de besparingar som den förra regeringen förde fram i denna kammare. Ni har i denna kammare röstat emot besparingsförslag på inte mindre än 61 miljarder kronor under förra mandatperioden. Dessutom fanns det gott om nya utgifter. När vi lade fram förslag om infrastrukturinvesteringar på 98 miljarder, då hade ni förslag på investeringar på nästan 200 miljarder, osv.

Jag tycker nog att Göran Persson skall ta det litet försiktigt när han säger: Vi gör vad den gamla regeringen borde ha gjort. Det är verkligen att ta i, i överkant. Hur hade Göran Persson låtit här i dag om det varit den förra regeringen som hade lagt fram de förslag som nu ligger på riksdagens bord? Fundera en stund på det, Göran Persson. Göran Persson säger att det är riksdag och regering som har ett gemensamt ansvar för att ta landet ur krisen. Det var synd, fru talman, att socialdemokraterna inte under den förra mandatperioden lät den andan präglade livet i opposition. Tänk om Göran Persson hade funnits här under den förra mandatperioden, åtminstone med sin Perssonplan i handen. Då hade vi inte varit beroende av Ny demokrati. Då hade betydligt mer av bespa-

Prot. 1994/95:48
10 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

ringar kunnat genomföras. Jag tycker att Göran Persson skall fundera litet på det.

Göran Persson tar i så det knakar när han talar om hållningslöshet från den gamla regeringens sida. Gå igenom protokollen från motsvarande tillfällen under den förra mandatperioden och läs vad som sades från den dåvarande oppositionen! Jag tror att Göran Persson då skall konstatera att dagens opposition är betydligt mera konstruktiv och beredd att åstadkomma en kraftfull sanering som är nödvändig för att föra landet till ekonomisk stabilitet och positiv utveckling.

Roy Ottosson var mycket negativ till att samarbeta kring miljödelen i budgeten. Vi är självklart mycket negativa till de nedskärningar som görs på miljösidan. Men låt mig gärna säga att vi kristdemokrater, till skillnad från Miljöpartiet, är fullt beredda till ett konstruktivt samarbete om möjligheterna till en skatteväxling för miljön och för jobben.

Anf. 19 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Låt mig allra först från debatten avföra den något illvilliga tolkningen av den Ekointervju som Ingvar Carlsson gav i mellandagarna. Ingvar Carlsson fick frågan om han trodde att statsskulden skulle stabiliseras med de åtgärder vi föreslog i budgetpropositionen. Ingvar Carlsson sade att hans bedömning var att det vi nu föreslår räcker. Det är en riktig bedömning. Det är också min bedömning. Det är regeringens bedömning. Det är finansplanens bedömning. De åtgärder vi nu föreslår räcker för att stabilisera statsskulden. Sedan säger vi – jag som finansminister – i finansplanen att vi tänker se till att statens finanser kommer i ett ordnat skick efter dessa år av fritt fall ända till förfall. Det är vårt uppdrag som vi har begärt av väljarna. Vi tänker se till så att det blir gjort. Därom råder ingen tvekan.

Anne Wibbles klagan över beskedet till kommunerna var något märklig. Det var möjligen en blivande partiledares positionering. Jag förstår inte om hon tycker att vi ger kommunerna för mycket eller för litet pengar. Båda argumentationerna hade hon i sitt anförande.

Mitt besked är: Kommunerna tänker vi ge besked i kompletteringspropositionen för avräkning rörande egenavgifter och andra politiska beslut i denna kammare. Detta har vi gjort upp med Kommunförbundet och Landstingsförbundet, och de har förklarat sig nöjda med en sådan ordning. I samband med det tänker vi också redovisa, både för 1995, 1996 och för åren därefter, det kommunalekonomiska utrymmet. Vi har också ambitionen att klara ut de svåra frågor om inkomstutjämning och kostnadsutjämning som den gamla regeringen godhetsfullt överlät till den nya.

Lars Tobisson hade en något märklig framtoning och återkom ständigt till det moderata patentreceptet: Sänk skatten. Men det har prövats, Lars Tobisson, med förfärande resultat för tillväxten, för arbetslösheten och för statsfinanserna. Ni har en tillväxtperiod bakom er som är negativ. Massarbetslöshetens skapande står skrivet på er panna. Statsskulden fördubblades under er period.

”Sänk skatten!” är det enda besked som ni har att komma med. Övertygar det ändå inte de 50 000 småföretagare som gått i konkurs om er politiks fördärlighet, så ta och tänk en gång till.

Till Per-Ola Eriksson
vill jag säga att jag inte står i talarstolen och väd-

*Fel! Okänt
växelargument.*

jar om hjälp. Det är inte riktigt förenligt med min natur. Men jag inser att riksdagen skall hantera den proposition som regeringen lägger fram. Riksdagen har att se till att, om man avslår förslagen om besparingar, ersätta dem med någonting annat. Jag utgår ifrån att den process som kommer att ta form är en process där åtminstone de i riksdagen nu ingående partierna har kraft att rösta för sin egen politik och inte gör som ett saligen avsomnat parti och röstar mot sin egen politik. Om ni bara har den ryggraden, har det kuraget, finns det framför oss mycket goda utsikter för att regeringens politik går igenom i riksdagen. Sedan ser jag självklart mycket gärna att vi kan åstadkomma uppgörelser som skapar stabilitet och långsiktighet. Men besparingsbetinget skall tas hem, och det skall tas hem i riksdagen.

Man kan inte som Mats Odell tala om att alla skrivningar av moral är borta i finansplanen. Det är inte sant. Även om det skulle vara sant att det moraliska saknades i form av skrivningar, så har vi en annan moral som vi ersatt det med: Vi försöker betala för de förmåner som vi kostar på oss. Den som slår sig för bröstet och säger att vi hade högre moral, vi som valde att låna till nya sociala reformer och introducerade dem månaderna före ett allmänt val och påstår att det är förenligt med hög politisk moral, tycker jag faktiskt i grunden har missförstått uppdraget att se till att utgifter och inkomster går ihop.

Säg inte att vi inte ställde upp under den föregående perioden. Tänk på krisuppgörelsen. När den gamla regeringens misslyckande med kronan var ett faktum, vem var det som gav den räddande handen för Sverige i ett internationellt krisläge? Det var den dåvarande oppositionen. Vem var det som gjorde pensionsuppgörelsen möjlig? Vem var det som såg till att EU-förhandlingarna togs hem på ett vettigt sätt i samförstånd över blockgränserna? Vem var det som såg till att finanskrisen hanterades i ett bekymmersamt läge på ett bra sätt? Det var självklart den dåvarande regeringen i samverkan med den dåvarande oppositionen. Glöm inte detta. Vi ansåg det vara investeringar av förtroendeskapande slag och bör rimligen på något sätt under den period som vi nu har framför oss kunna se motsvarande beteende från den nuvarande oppositionen.

Det är inte att vädja om hjälp. Det är inte en vädjan om understöd. Det är bara en förhoppning om att ni som representerar andra partier än regeringspartiet skall stå för er politik och våga rösta för den i kammaren. Den ryggraden kan man begära av er, det är god moral.

Nu överlämnas propositionen till riksdagen för behandling.

Överläggningen var härmed avslutad.

Budgetpropositionen bordlades.

Prot. 1994/95:48
10 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

7 § Hänvisning av ärende till utskott

Föredrogs och hänvisades

ionsutskottet

Proposition
1994/95:129 till konstitut-

8 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades

Proposition

1994/95:105 Förslag till tilläggsbudget till statsbudget för budgetåret
1994/95

1994/95:133 Några frågor angående EG-domstolen

Skrivelser

1994/95:120 Miljön – Vårt gemensamma ansvar

I Inriktningen av det miljöpolitiska arbetet

II Redovisning av tillståndet i miljön

1994/95:121 Forskning och försök rörande alternativ till burhållning av
värphöns

1994/95:131 Invandrar- och flyktingpolitiken

1994/95:132 1994 års redogörelse för tillämpningen av lagen
(1971:572) om särskild utlänningskontroll

9 § Anmälan om interpellation

Anmäldes att följande interpellation framställdes

den 23 december 1994

1994/95:47 av *Bo Lundgren* (m) till statsministern om nyföretagandet i
den privata sektorn m.m.

Interpellationen publiceras i bilaga som fogas till riksdagens snabb-
protokoll tisdagen den 10 januari.

10 § Anmälan om fråga

Anmäldes att följande fråga framställdes

den 3 januari

1994/95:234 av *Sten Andersson* (m) till justitieministern om offentlighetsprincipen

Frågan publiceras i bilaga som fogas till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 10 januari.

Prot. 1994/95:48
10 januari

11 § Kammaren åtskildes kl. 12.15.

Förhandlingarna leddes av talmannen.

Vid protokollet

GUNNAR GRENFORS

/Barbro Nordström

Prot. 1994/95:48
10 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Innehållsförteckning

Välkomstord	
Anf. 1 TALMANNEN:.....	
1 § Ledigheter	
2 § Anmälan om ersättare för ledamöterna i Europaparlamentet	
3 § Meddelande om val av ordförande och vice ordförande i EU-nämnden	
4 § Justering av protokoll	
5 § Överlämnande av kommittéberättelsen	
Anf. 2 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s):.....	
6 § Överlämnande av budgetpropositionen	
Anf. 3 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):.....	
Anf. 4 TALMANNEN:.....	
Anf. 5 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):.....	
Anf. 6 LARS TOBISSON (m):	
Anf. 7 PER-OLA ERIKSSON (c):	
Anf. 8 ANNE WIBBLE (fp):	
Anf. 9 GUDRUN SCHYMAN (v):	
Anf. 10 ROY OTTOSSON (mp):.....	
Anf. 11 MATS ODELL (kds):	
Anf. 12 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):.....	
Anf. 13 LARS TOBISSON (m):	
Anf. 14 PER-OLA ERIKSSON (c):	
Anf. 15 ANNE WIBBLE (fp):	
Anf. 16 GUDRUN SCHYMAN (v):	
Anf. 17 ROY OTTOSSON (mp):.....	
Anf. 18 MATS ODELL (kds):	
Anf. 19 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):.....	
7 § Hänvisning av ärende till utskott	
8 § Bordläggning	
9 § Anmälan om interpellation	
1994/95:47 av <i>Bo Lundgren</i> (m) till statsministern om nyföretagandet i den privata sektorn m.m.	
10 § Anmälan om fråga	

1994/95:234 av *Sten Andersson* (m) till justitieministern om
offentlighetsprincipen

Prot. 1994/95:48
10 januari 36

11 § Kammaren åtskildes kl. 12.15.**37**
*Fel! Okänt
växelargument.*